

Milý čitateľa!

Pretieklo veľa vody a po prekonaní prekážkovej dráhy sme opäť medzi vami. Ďakujeme za vaše reakcie a ohlasy na prvé číslo. Sme príjemne prekvapení, kde všade sa Nové dimenzie dostali. A to nehovoriac o internete. Zareagovali hlavne vysokoškooláci a im venujeme hlavnú tému tohoto čísla. Je ich podľa štatistik medzi nami okolo sto tisíc. Na slovenské pomery, jedno

veľké mesto. Cirkev si veľmi dobre uvedomuje, že jej budúcnosť bude o niekoľko rokov v rukách terajších mladých ľudí. Aké hodnoty budú vyznávať oni, taká bude orientácia spoločnosti a cirkvi. O plánoch a budovaní koncepcie vysokoškolskej pastorácie sa dozvieme od tajomníka komisie KBS pre vedu, vzdelanie, kultúru a univerzity Františka Baláka. Že to nie sú len dokumenty a snívania s otvorenými očami, svedčí prvé pastoračné centrum pre vysokoškoolákov, ktoré sa otvára v Bratislave. O rozhovor sme požiadali p. Milana Bubáka SVD, ktorý je poverený jeho správou. So svojimi skúsenosťami s VŠ sa podelil aj p. Lacko Csontos, iniciátor pondelkových „osmičiek“.

Do sveta sme sa pre zmenu vydali na Mont Blanc. Kto má bicykel, môže sa pridať. Malé upozornenie. Pre mačky si neberte Whiskas.

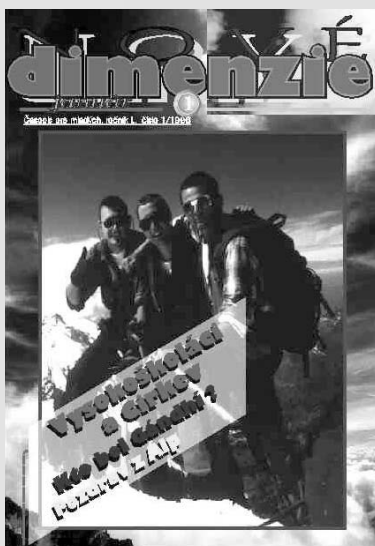
Po veľkom ekumenickom stretnutí v Grazi nasledovalo ekumenické stretnutie u našich susedov vo Viedni. Ďo je to ekumenizmus a na to čo s tým súvisí sme sa spýtali Bernharda Körnera, profesora dogmatiky v Grazi.

Ako funguje v bežnom živote po nových náboženských zákonoch za polárnym kruhom a že prázdniny ba aj nejaký ten rok života sa dá prežiť zmysluplne svedčia misijní dobrovoľníci.

Podľa sociologických výskumov na našom starom kontinente, je v srdciach ľudí hlboká túžba po domove, priateľstve, bezpečí. Je na nás všetkých, aby sme predstavili a prežili cirkev ako rodinu, domov, miesto bezpečia a lásky. Naše vysokoškolské či mládežnícke centrá a spoločnosti sa budujú z tohoto dôvodu. Aj prostredníctvom našich príspevkov sa pokúsime pozerať na život z tejto perspektívy. Napište nám, ako sa v tom darí vám.

S pozdravom Peter Bicák SDB

PS: Všetkým, ktorí niečo obetovali, aby toto číslo mohlo byť na svete ďakujeme. Časopis vychádza z príspevkov a dobrovoľných darov. Záložka vložená medzi stránky sa preto môže použiť aj ako šek. Ak máte záujem o časopis napíšte nám svoju adresu. Z dôvodu šetrenia známok môžete v prípade záujmu pripísať aj niekoľko adries svojich priateľov.

Nové dimenzie
Kresťanský časopis pre mládež (18 - 25 rokov)

Vydavateľ: združenie D.O.M.

Šéfredaktor: ThLic. Peter Bicák, SDB

Redakčná rada:
ThLic. Peter Bicák SDB, Ing. Roman Tarina,
Jozef Šoltés, Branislav Krajčovič, Peter Pašuth

Grafická úprava:
Jozef Šoltés, Branislav Krajčovič,
vydavateľstvo don Bosco

Spolupracovníci:
Mgr. Viera Krajčovičová, Mária Rabenseiferová

Adresa redakcie:
Nové dimenzie, Okružná 13, 82104 Bratislava,
kontaktná osoba Peter Bicák, tel/fax. 5225623

E-mail: trnavka@bosco.sk

WWW: <http://www.kaplnka.sk/dimenzie>

WWW editor: Branislav Krajčovič

Tlače: Tlačiareň Slza s.r.o. Poprad

Nepredajné! Len pre vnútornú potrebu!

- 4 správy zo sveta
 - 5 správy z domova
 - 6 kríom kráom
mont blanc
 - 8 misie
misijní dobrovoľníci na slovensku
 - 10 téma èísla
ked' zaznie gaudeamus...
účasť a služba cirkvi na univerzitách
rozhovor s ladislavom csontosom sj
rozhovor s milanom bubákom svd
vysokoškolský infoservis
 - 18 teologický rekvalifikačný kurz
interview o ekumenizme
 - 20 gospel
10 rokov radosti
 - 22 profily
veľký ind
 - 25 recenzie
knihy, hry, hudba & multimédia, film
 - 30 vierkine okno
-
- ## **z budúceho èísla:**
- *téma èísla: kresťanské masmédiá*
 - *predstavujeme rádio lumen a štúdio lux communication*
 - *rozhovor s martinou ostatníkovou alias osou zo skupiny lobby*
 - *reportáž z otvorenia prvého vysokoškolského pastoračného centra na slovensku*

Obsah

Na margo

Po určitých, diplomatických jazykom povedané, nedorozumeniach, prídje pravdepodobne navtomto roku k dvom významným udalostiam. Prvou bude podpísanie medzištátnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Vatikánom, kde náš štát zaručí katolíckej Cirkvi slobodu a práva, dohodnuté pravdepodobne v 27 zmluvách medzi KBS a jednotlivými vládnymi rezortmi. Druhou, ešte významnejšou by sa mala stať transformácia novej Univerzity sv. Cyrila a sv. Metoda v Trnave na katolícku univerzitu. Treba si uvedomiť, že na Slovensku vznikne vysoká škola, ktorá bude plne kompatibilná so všetkými katolíckymi teda pápežskými univerzitami v celom svete. Takejto dôvere v zahraničí sa doteraz neteší ani jedna slovenská univerzita. Veď u nás bolo naese. V susednom Poľsku sú dve katolícke univerzity (Krakow a Lublin), v Maďarsku jedna. Takže aj naši študenti u nás nebudú musieť cestovať za postgraduálom do zahraničia, svoje uplatnenie na nej nájdu mnohí z tých, čo vyštudovali na popredných európskych univerzitách a doteraz pôsobili v zahraničí. Musíme sa však pripraviť aj na útoky, ktoré budú nasledovať. Určite sa ozvú hlasy tých, ktorým vadí, že „ich dane budú používané na financovanie týchto záležitostí.“ Veď predsa je u nás náboženská sloboda, a treba akceptovať aj ateistov. Že katolíkov je na Slovensku drvivá väčšina (a teda vytvárajú aj väčšinu daní), to tých demagógov zrejme nezaujíma. Ako presvedčí spoločnosť o skutočnej potrebe a užitočnosti Univerzity a dohody s Vatikánom? Nuž najmä tým, že je čo najviac katolíkov sa bude angažovať vo veciach verejných - v politike, médiách, na univerzitách... Ak na týchto postoch budú dôsledne svedčiť svojím životom o kresťanských hodnotách, nebojím sa, že by ich aj ostatní neprijali. Pretože práve uplatňovanie evanjeliových hodnôt vo verejnom živote veďmi, veďmi

Hospic v Bardejovskej Novej Vsi

Starým, postihnutým, chorým a umierajúcim ľuďom bude slúžiť hospic Arcidiecéznej charity Košickej arcidiecézy rímskokatolíckej cirkvi, ktorého stavenisko v Bardejovskej Novej Vsi posvätil generálny vikár a pomocný biskup košický Bernard Bober. Podľa informácie vedúcej charitatívno-sociálneho centra farskej charity v Bardejove Márie Stupianskej stavbu s nákladmi vyše 8 mil. korún chcú ukončiť o dva roky. V prvej etape nájde v zariadení miesto 17 ľudí, ktorým zabezpečí všetko, čo súvisí s dôstojným životom. Stará sa o nich budú špeciálne pripravení lekári a zdravotný personál vrátane rehoľných sestier a dobrovoľníkov.

Myšlienka charitného domu vznikla vo Farskej charite v Bardejove na základe objektívnej potreby v súvislosti s činnosťou charitatívnej služby by v rodinách. Jeho súčasťou bude aj kaplnka a spoločenská miestnosť, kde sa môžu schádzať návštevy a môžu robiť programy pre chorých. Všetky priestory vrátane záhrady budú bezbariérové. O prijatí chorých do hospicu rozhodne lekár, ktorý zvažuje ich zdravotné problémy a možnosti riešenia, predovšetkým však bude vychádzať v ústrety ľuďom, ktorých choroba povedie k blížiacej sa smrti. Zariadenie chce garantovať, že chorý nebude trpieť neznesiteľnými bolesťami, v každej situácii bude rešpektovaná jeho ľudská dôstojnosť a v posledných chvíľach života neostane sám.

Dobrá novina

V sviatok Zjavenia Pánavrcholilo v obciach a mestách Slovenska kolektovanie skupiniek detí v rámci akcie Dobrá novina, zameranej na pomoc hladujúcim a opusteným deťom v Afrike. Už po tretí raz ju pod mottom Podajme ruku deťom organizovalo Hnutie kresťanských spoločenstiev detí (eRko). Skupinky detí spolu so sprevádzajúcimi dospelými osobami v období od Vianoc do Troch kráľov navštevovali rodiny, spievali koledy a súčasne zbierali finančné prostriedky na podporu projektov pomoci africkým deťom. Podľa predbežných

údajov z 213 farností na Slovensku, ktoré TASR poskytlo ústredie hnutia eRko v Bratislave, do 5. januára tohto roku 600 skupiniek detí so sprevádzajúcimi osobami, spolu 7 000 detí a mladých ľudí, navštívilo 20 000 domácností v SR a vyzbieralo doteraz 3,25 milióna Sk. Táto suma teraz výrazne prevyšuje vlni vyzbieranú čiastku 2,441 milióna Sk. Svedčí to o dobrom prístupe veriacich i ďalších obyvateľov Slovenska k myšlienke pomoci africkým deťom i ľuďom vo veľmi ťažkých podmienkach. Zaujímavosťou je u nás prispieť na zbierku deťom do konca februára t. r., a to na účet ľudovej banky v Bratislave s názvom eRko-HKSD, Dobrá novina, číslo účtu – 4000713500/3100. Organizácia eRko v spolupráci s rakúskymi partnermi sa taktisto zapája do projektu pomoci deťom v Keni a Etiópii, ktorý realizuje sestra írského pôvodu Mary Killeenová.

Pamätník nenarodených detí pred Modrým kostolíkom

Prvý Pamätník nenarodených detí na Slovensku, ktorý je dielom sochára Františka Guldana, bol odhalený pred Modrým kostolíkom na Bezručovej ulici v Bratislave dekanom mesta Jánom Formánkom.

V príhovore k účastníkom podujatia J. Formánek poukázal na to, že v tomto storočí rozvoja vedy a techniky sa, hoci sa, udiali i veľmi tragické udalosti, vyvráňovanie ľudí vo vojnách, v plynových komorách. Stále aktuálnym problémom je to, že milióny detí sa nemôžu narodiť. „Nový Pamätník má byť mementom a súčasne výzvou, aby sme život milovali, vážili si ho a chránili od jeho poškodenia a do konca.“ „Dnes bolo v SR zabitých 200 detí a za posledných desať rokov sme tolerovali, že na Slovensku bolo zabitých asi 400 000 nenarodených detí,“ pripomenul dekan Fakulty ošetrovateľstva a soc. práce Trnavskej univerzity MUDr. V. Krémér. Na stretnutí prehovorila aj matka jedenástich detí Jana Trnovcová, mladí ľudia i ženy v detstve domovoch a ďalší hostia. Odznela báseň Teodora Kríku In-

Rok 1998 vo Vatikáne

Prvou významnou udalosťou roka sa stala návšteva sv. otca na Kube od 21. do 26. januára. Kuba bola jedinou krajinou na Americkom kontinente, ktorú ešte Ján Pavol II. nenavštívil.

Vzhľadom na zdravotný stav pápeža a sa diskutuje o zatižení nepotvrdenej marcovej cesty do Nigérie. Bola by to u jeho 2. návšteva, tejto silnej no politickými nepokojmi zmietanej africkej krajiny. Podnetom a vrcholom tejto pastoračnej návštevy má byť blahorečenie trapistu Cypriána Tansiho v jeho rodnom meste Oništa. Ján pavol II. sa má stretnúť aj s hlavou štátu generálom Abachom, ktorý sa dostal k moci pri prevrate v roku 1993 a sľubuje krajine prechod k demokracii v tomto roku. Mimoriadne je dramatický aj konflikt medzi kresťanmi a muslimami. Ich pomer je v tejto najľudnatejšej africkej krajine 1:1.

Za istú sa považuje pastoračná návšteva sv. otca u nášho suseda v Rakúsku. Od 19. do 21. júna navštívi Salzburg, St. Polten a Viedeň. V meste Mozarta pôjde o ekumenizmus a oslavy 100. výročia založenia arcidiecézy, v dolnorakúskom meste najmä o duchovné povolania a vo Viedni budú vrcholom programu viaceré blahorečenia.

Na 11. október sa vo Vatikáne plánuje svätorečenie mladovky, karmelitánky a filozofky Edity Steinovej.

Po synode oboch amerických kontinentov na konci minulého roka sa plánujú v tomto roku synody ďalších dvoch kontinentov. Na jar prídu do Vatikánu cirkevní otcovia z Ázie. Tematický okruh bude ešte širší ako na synode o Amerike. Katolíci sú na tomto svetadiele v menšine (s výnimkou Filipín) a z toho vyplývajú otázky dialógu s veľkými východnými náboženstvami a s islamom. Budú sa riešiť aj sociálne a ekonomické podmienky rozvíjajúcich sa „ázijských tigrov“, ktoré sa dotýkajú aj veriacich.

Na jeseň čaká cesta do Vatikánu cirkevných otcov z Oceánie. Medzi hlavné témy budú patriť otázky

vzťahov nových prisťahovalcov a domorodého obyvateľstva, ako aj kultúrny skok z doby kamennej do moderných čias ani nie za 100 rokov v niektorých častiach ostrovného svetadielu, spolu s jeho výzvami pre spoločnosť a Cirkev.

Americká synoda

Od 16. novembra do 12. decembra zasadalo vo Vatikáne 297 biskupov, poradcov a expertov aby sa zjednotili na spoločnej vízii – Amerika je jeden a to aj napriek obrovským jazykovým, ekonomickými a najmä kultúrnymi rozdielmi medzi Severnou a Južnou časťou svetadielu. Biskupom sa podarilo objaviť spoločné záujmy. Zhodli sa, že medzi najväčšie problémy dneška patrí činnosť siekt, kríza

rodinného života, užívanie drog a materiálna chudoba. Zvlášť zarezonovala požiadavka solidarity medzi národmi a hľadanie ciest, ako presvedčiť katolíkov z bohatých národov, aby pomohli svojim chudobným susedom. Čiže, v súčasnosti je táto pomoc smerovaná najmä do agresívnych programov demografickej kontroly, predovšetkým do kontroly pôrodnosti. Ďalším veľkým problémom sú dlhy rovojových juhoamerických krajín. Sv. otec navrhuje ich odpustenie. Práve on sa počas tejto synody stretol s prezidentom Svetovej banky J. Wolfensohnom a predstrel mu svoje návrhy na zníženie bremena dlhov. Problém agresívneho prieniku siekt medzi najchudobnejších má zrejme korene v nedostatočnej materiálnej pomoci Cirkvi, ako aj nedostatky pri poskytovaní duchovnej pomoci (rezervy vo vzdelaní kôzov). Všetci biskupi sa zhodli na potrebe začať s energickou evanjelizačnou kampaňou, do ktorej treba zaangažovať najmä

laikov. Každý biskup by si mal na konci každého dňa sám seba spýtať: „Som apoštol alebo manažér?!“ A ešte jeden citát: „Cirkev by bola dôverhodnejšia, keby sme menej hovorili o sebe a viac o ukrižovanom Ježišovi.“ Synoda skončila 12. decembra na sviatok Panny Márie Guadalupskej. Pri tejto príležitosti americkí biskupi navrhli sv. otcovi, aby slávnostný záver synody spolu s vyhlásením apoštolskej exhortácie uskutočnil v Guadalupskej bazilike, kde by mohol pri tejto príležitosti kanonizovať Juana Diega a vyhlásiť Pannu Máriu Guadalupskú za patrónku amerického kontinentu. Pápež prejavil pochopenie pre túto myšlienku.

Nový dokument Sv. stolca

V novembri bola vo Vatikáne predstavená nová Inštrukcia o niektorých otázkach, týkajúcich sa spolupráce laických veriacich pri duchovnej službe kôzov. Bola reakciou na niektoré priestupky a zneužívania kánonov a smerníc zo strany laikov najmä v západnej Európe. Išlo napríklad o ustanovovanie laikov za „kaplánov“ resp. „farárov“ pre katolícke spoločenstvá, prednášanie homílii laikmi, vedenie nedelných modlitbových zhromaždení laikmi a tieto oboje zvyky rozdávania Eucharistie laikmi, napriek podmienenosti tohto aktu mimoriadnymi okolnosťami. Dokument, na ktorom spolupracovalo 8 vatikánskych dikastérií (úradov) počas 4 rokov, zdôrazňuje absolútnu nenahraditeľnosť sviatostného kôzstva, jeho posvätnú moc odovzdávanú apoštolskou postupnosťou výhradne cez svätenie a iada starostlivú ochranu povahy a poslania sviatostnej duchovnej služby, ako aj povolania a svetského charakteru laických veriacich. „Spolupracovať neznamená nahradzovať.“ Čiže, dokument sa

Mont Blanc 97

Piateho augusta nasadáme na • a• ko nalo• ené bicykle (strava na 3 tý• dne doplnená oblečením do zimného počasia a horolezeckou výzbrojou – lano, mačky, čakany, stany) smerom Viedeò. Odtia¾ sa vlakom prevezieme cez celé Rakúsko a• do Feldkirchu. Tu zaèína naše putovanie smerom do francúzskych Álp na najvyšší vrch Európy.

Cestou plánujeme jednu medzizastávku v srdci švajčiarskych Bernských álp kvòli aklimatizácii na väčšiu výšku. Kilometre ubiehajú zo zaèiatku pomaly, ale isto. Zvykáme si na • archu našich za• a• ených, èi skòr pre• a• ených bicyklov, hlavne konzervami a tuctami sáekových polievok z domu.

Hneì od zaèiatku našej ve¾kej tour strieda menší kopèek väčšie sedlo. Prechádzame Lichtenštajnsko s hlavným mestom Vadúz, ãalej Zug, Luzern so známym dreveným mostom plným kvetín. Za prvým väčším horským sedlom Brunigpass (1008 m.n.m.) nás po strmoèiznom zjazde (13%) víta horské stredisko Meiringen, obkolesené hradbami samých trojtisícoviek s nespoèetným mno• stvom menších, ve¾kých a• obrovských vodopádov všade navòkol (najväèší je Reichenbachfall). Poèas našej výpravy prespávame v stanoch na lúkach, pastvinách popri potokoch, èi jaz-erách. V horách sa nám darí ešte luxusnejšie, vo všade-prítomných švajčiarskych senníkoch.

Po zvládnutí priesmyku Grosse Scheidegg (1930 m.n.m.), kde je miestami stúpanie a• 23% (!) prichádzame spoločne do Grindelwaldu, kde odkladáme na 4 dni bicykle a po večernej nede¾nej pobo• nosti s na-

balenými batohmi vyše hlavy pomaly zaèíname nabera• výšku smerom na horské stredisko Kleine Scheidegg, východziu dedinku na túry pod tromi najznámejšími veľikánmi tejto oblasti (Jungfrau, Monch a Eiger). Oèarení úchvatným panoramatickým poh¾adom na skupinu štvrtisícových vrcholov trávim krátku chví¾u oddychu s mapou v ruke a s vyvrátenými hlavami nahor, sedíme neñaleko koneènej zastávky zubaèky, popíjame vla• ný obligátny èaj a listujeme v sprievodcovi, vyberáme si túru: zprava nás láka Jungfrau, so susediacim Mníchom a v závere kotliny s dominantným Eigerom. Nakoniec si spoločne vyberáme Eiger. V tomto ¾adovcovom svete ve¾hòr, kde priestor a èas nadobúdajú iné, ove¾a väčšie rozmery je nám toti• vzdialenos• ou práve tento štít najreálnejšie prístupný.

Vyrá• ame naveèer: poh¾ad zo spacáku, le• iac po boku ved¾a priate¾ov, h¾adiac do noènej úplne jasnej oblohy, posiatej státisícami hviezd. Èítame si úryvok z evanjelia, prosíme o pomoc a ochranu na zajtrajší výstup... Okolité biely svet ešte i teraz uprostred noci • iari odrazom svetla mesiaca. Bivakujeme bez stanu vo výške 2660 m.n.m., krása... To jednoducho treba za• i• . Vstávame o tretej, ovsené vločky, èokoláda, èaj. Vyrá• ame nahor. Onedlho sa prihlási nutnos• nasadi• mačky, cepíny. Vrcholový hrebeò znamená 60–70% strmos• , sneh, ¾ad, preveje, • iariace slnko a vrchol: š• astie, pocit vo¾nosti, radostí z èohosi dobre vykonaného, èo nás napáòoa, pevné objatie i slza v oku (3970 m.n.m, Eiger). Po spoločnej fotografii zídeme pomerne rýchlo nadol ku plesu, do bezpečia, tepla a pokračujeme znovu na bicykloch ãalej. Smer Interlaken, Eigle, Martigny. V ceste nám stoja však ešte tri väčšie horské sedlá: Moses, Forclas, Montets, všetky okolo jeden a pol tisíc m.n.m. Po nieko¾kých dòoch jazdy cez nádhernú švajčiarsku prírodu, krásne upravené dedinky i malebné mesteèka dosahujeme koneène horské stredisko Chamonix, plné všakovakých stánkov so suvenírmi, kaviarmièek a luxusných hotelov. U• sme na území Francúzska. Je to náš východzí bod pre výstup na Blanc. Po opätovnom „ubytovaní“ našich bicyklov a bato• ín, vyrá• ame s nalo• enými rucksakmi (tentokrát tuším ešte viac) nahor smerom na ¾adovec Bossoin, kade vedie cestièka okolo chaty Grand Mulets (3005 m.n.m.), ãalej Petit Plateau, malý a ve¾ký výšvih, sedlo Grand Plateau, na hranici s Talianskom Col du Dòme, bivouac Vallot (malá chatka) a samotný vrcholový hrebeò a• nahor (4810 m.n.m.). Prvý útok je neúspešný, ohromný chlad v noci v stane na snehu, nevyspatos• kvòli • alúdoeným • a• kos-

1/98

tiam a náhle zhoršenie počasia nás začne z výšky 3000 m. nadol. Plní smútku sa došuchceme do dedinky, trochu sa zotavíme, vyspíme a hlavne začítim pocit frustrácie. Krásne ranné počasie však zaháňa všetky chmúrne spomienky i sklamanie predošlých dní. Vracia sa nám i opätovná sila (neskôr i vnútorná – podaktorým). Po svätej omši naberáme znovu chuť a odhodlanie ešte raz si zmerať sily s touto horou a navečer vyráame známym chodníkom nahor. Po bivaku (2740 m.n.m.) budíček o tretej. O piatej sa pri mesačnom svite počas prvých dotykov s ríšou ¾adu sa pomodlíme rannú modlitbu a so slovami: „Pane chraň nás svojou rukou. Výjdeme potiať, pokiaľ nás ty povedieš.“ Začíname sa preplietť nahor chodníkom pomedzi nepočítateľné množstvo serakov a trhlín. Prvé lúče nás zastihujú už vysoko na svahu, mŕime náš starý „superflek“ a pravidelným tempom sa dostávame až do sedla Dôme, na chatke si trochu oddýchame, poriadne sa napijeme a

nažahko vyráame na záverečné metre k vrcholu. Slnko neuveriteľne páli, odoberá silu, okolitá iara beloby snehu hrozne ohá zrak, no napriek všetkej únave posledných dní z nohy na nohu dosahujeme o druhej poobede, 19. augusta vrchol Mont Blancu, výška 4810 m.n.m. Užasný pohľad do diaľok, do Talianska, Francúzska i vzdialeného Švajčiarska, všade vokol lemujú horizont stovky a stovky veľkých, nádherných oblakov. Ticho, krásne ticho, preruší len náš nepravidelný dych a modlitba „Verím v Boha“, prostredníctvom ktorej posielame vítku Pánovi i pozdravy všetkým blízkym doma, rodičom i priateľom. Pociťujeme, že azstava ešte nie je však úplná, stále patríme hore, no všetká tá námaha, odhodlanie, vypätie, vnútorná sila, vôňa, ktorá nás potiahla s nami, všetko to stálo zato podstúpiť, odskúšať si svoje schopnosti v tomto časom neohraničenom priestore, kde je všetko iné ako tam dole. Všetko je tu tak neskutočne pokojné, kde plynie beh života iným rytmom a kde je všetko jednoduchšie, tiché a nádherné.

Toto sú Božie miesta na zemi, kde dokážeme cítiť oveľa viac jeho prítomnosť, pomoc i ochranu. On neodvráti svoju tvár, nesklame nikoho túžbu, keď je blízko. Sprevádza nás cestou k cieľu, ktorý určí nášmu životu, ako dobrý otec, povzbudzuje v nás kosti a dodáva opätovnej odvahy, stratenej viery a pri každom páde odpúšťa a dvíha opätovne na nohy. Pomôže vtedy, keď ho potrebujeme. Dôverujme mu!

Týmito myšlienkami sa pomaličky odoberieme na zostup, fotím veľa záberov. Rozhodneme sa prenocovať v chatke Valot nie ďaleko pod samotným vrcholom (4380 m.n.m.).

Následný deň zostúpime až do dediny a dvoma grilovanými kurencami, ktoré sú prvým poriadnym jedlom po dvoch týždňoch, oslávim spoločne našu radosť. A tu pri pár hltoch francúzskeho vína opadáva z nás všetko napätie.

Každý z nás kúpi nejaký darček domov a už aj odchádzame na bicykloch späť (3 dni), naprieč Švajčiarskom, tentokrát zdola nahor cez Sion, Brig, Furku a Chur do Feldkirchu, odtiaľ zas vlakom do Viedne a do Bratislavy posledný úsek bicyklami (25.08.1997).

Túto výpravu, ktorú som viedol som venoval svojej mame, ktorá bdela nad našimi krokmi, venujem ju pre jej uzdravenie. A taktiež mojej priateľke, ktorú touto cestou pozdravujem a prajem jej do života všetko len to najlepšie.

Peter Schmidt

Na záver zopár faktov z expedície Mont Blanc '97:

Dátum: 5. augusta - 25. augusta 1997

Zúčastnení: Schmidt Peter, Sádovský Michal, Bačík Ladislav a Matula Peter

Bicyklami naprieč Švajčiarskom: 1000 km

Horské sedlá: Brunigpass (1008 m.n.m.), Grosse Scheidegg (1962), Col des Moses (1445), Col de la Forclava (1526), Col des Montets (1461), Oberalpass (2044)

Vrcholy: Eiger 3970 m.n.m., Mont Blanc 4810 m.n.m.

Celkové prevýšenie: 17 000 m.

V prípade záujmu rád poskytnem ďalšie informácie (aj

NOVÉ dimenzie 7

Slovenskí misijní dobrovoľníci

Nové obdobie mládežníckeho úsilia v saleziánskom poslaní sa začína animáciou misijných dobrovoľníkov. Je to odpoveď a spoluzodpovednosť laikov hlása Evanielium. Táto služba konaná na určení čas v zapojení sa do saleziánskej komunity v misijných krajinách predstavuje veľmi významnú skúsenosť mladých vo výchovnej práci podľa charizmy don Bosca.

Misijné dobrovoľníctvo na Slovensku v tomto roku dovŕšuje priaty rok prípravy mladých na zodpovednú misijnú činnosť. Prvá skupina laikov bola pripravovaná don Jozefom Danielom Pravdom v počte 6 ľudí. O rok neskôr počet pripravovaných vzrástol na 12 pod vedením don Ladislava Stanka. Ako pribúdali roky, tak sa rozširoval okruh záujemcov, aj tých, čo pripravovali dobrovoľníkov. V roku 1997 bolo do prípravy zahrnutých viac ako 50 mladých dobrovoľníkov v troch vzdelávacích strediskách (Bratislava, Banská Bystrica, Košice) za účasti piatich saleziánov – formátorov (don J. Bago, P. Michalka, P. Bicák, F. Enderlík a Š. Urban).

Dôraz sa kladie na duchovnú prípravu v rámci mesačnej duchovnej obnovy, pričom sa nezanedbáva ľudská formácia a ponuka kresťanských hodnôt života. V individuálnom štúdiu, sa venuje pozornosť pokoncilových cirkevných dokumentov s misijným zameraním, ktoré sa dopĺňajú prednáškami. Aby mladí dobre zapadli do saleziánskej misie, potrebujú znalosti saleziánskej duchovnosti a pedagogicko – psychologické. Počas stretnutia si mladí vymieňajú vlastné skúsenosti s drobnou misijnou činnosťou v škole, prípadne v najbližšom okolí a tiež dostávajú nové aktívne úlohy z evanielizácie. V rodinnom duchu pripravujú spoločný deň, alebo víkend a tak sa zblížia, spoznávajú a podnecujú v dobrom.

Koniec školského roka patrí prázdninám, kedy misijní dobrovoľníci odchádzajú na Ukrajinu i do Ruska, aby trávili svoj voľný čas s mládežou. U doma si pripravujú rôzne zaujímavé programy pre mládež, ktoré prispôbujú kultúrnym podmienkam domácich. Cez rok je dôležitá aj rečová príprava.

Mladí misionári mladých sa nadchli pre Ježiša, ktorého s láskou dávajú iným a zisťujú, že im nič neubudlo, naopak stávajú sa čoraz bohatšími a plnšími. Uvedomenie si zodpovednosti za spásu sveta a za šírenie Božieho kráľovstva na zemi je pre nich záväzok i radostné poslanie.

Posledné stretnutie misijných dobrovoľníkov v októbri 1997 sa nieslo v ovzduší úspešnej výmeny zážitkov a skúseností z misijnej práce. Mladí sa zhodli v tom, že misijná činnosť ich veľmi obohatila a do ich života vt-

lačila nezmazateľnú stopu. Celým srdcom si zamilovali bratov a sestry z Ukrajiny i z ťalekého Jakutska. Objavili v nich Boží obraz, samého Ježiša, chudobného, trpiaceho, osamoteného, hladného ... Túžia sa k nim vrátiť.

Znova sa zapojili do prípravy a prizvali nových mladých k horlivejšiemu pripravovaniu duchovného života. Zaumienili si pokračovať v započatom apoštoláte: stálou modlitbou, obetami, drobnými iniciatívami spoločne s neveriacimi a hľadajúcimi budovať Božiu rodinu.

Tri otázky pre misijných dobrovoľníkov

Mladí misijní dobrovoľníci sa vrátili z trojmesačného pobytu v Jakutsku. Požiadali sme ich, aby sa z niektorými zážitkami podelili.

Ako sa vám darilo ohlasovať Ježiša počas prázdnin?

Monika R. (študentka teológie)

Ježiš Kristus sám ohlasoval radostnú zvesť najskôr mne samej a potom prostredníctvom môjho aj môjho, ku ktorým som bola poslaná. Musím priznať, že e evanielium, o ktorom som si myslela, že poznám a snažím sa ho žiť, akoby teraz ležalo za sklom. A niekoľko tisíc kilometrov od Slovenska, v malej dedinke uprostred tajgy som sa vlastnými rukami dotkla tohto Tajomstva. Som šťastná, že spolu s obyvateľmi Ďagdy som mohla precítiť radosť tohto jedinečného posolstva.

Marek (študent Právnickej fakulty)

Keď sa hodnotím seba, lebo nik nie je sebe dobrým sudcom. V Ďagde sme mali krásne spoločenstvo, ktoré svedčilo o Kristovi. Táto jednota a láska v spoločenstve pramenila so spoločnej modlitby v kaplnke. Sám som to precítil ako najkrajšie chvíle. Potom sme celý deň prežili s Ježišom v jeho prítomnosti.

Majka Ď. (učiteľka)

Zdá sa mi, že Ježiš hľadal cesty ohlasovania seba sám. Stačilo mu, že som sa mu vedome dala k dispozícii. Viac ako inokedy som mu obetovala svoje skutky, plány, úmysly, radosti i neúspechy a trapasy. Tak medzi rečou niekedy ľudia poznamenali, „že moja prítomnosť im niečo dala“... Ďo, to vie iba Pán. Osobne nevidím „hromadu práce“ za sebou, ani som nezvýšila svoj výkon, ale verím, že Pán ešte aj v slabosti prejaví svoju silu.

Ďo ti pán osobne zjavil?

Mária (špeciálny pedagóg)

Ukázal mi krásu modlitby a života spoločenstva. Podaroval mi deti a lásku pre ne. Každý deň mi hovoril cez ľudí, cez prírodu, cez situácie, že ma má rád. Myslela som si, že som v Rusku poslednýkrát. Teraz cítim, že to tak nie je, že mám tu svoje miesto, jednoducho že som tu šťastná. Môjím sa s druhými delím o to, čo som dostala od Pána. A tiež môjím by som blízko pri Ŏom, môjím by e evanielium, aspoň trochu tej chudoby, ktorú tu žijú ľudia na Sibíri. Jednoducho som sa odovzdala Pánovi do rúk a on ma vedie.

Majka Ě.

Pán mi ěasto potvrdzoval, • e ak sejeme dobro, budeme • a • iba dobro. Ěšte ma nauěil mlěa• v pravý ěas a nepriliev• olej na ohe• a tak robi• dni zne-site•né aj iným. Nauěil ma moje strachy a neprějemnos-ti nezištne a ve•koryso obetova• za iných a tie• ma nauěil, • e modlitba nie je strácanie ěasu. Dal mi súcit a empatiu s tými, ktorých ěosi trápi• a umocnil moju lásku k Rusku, k •uom, ktorých som stretla. Znásobil vo mne tú• bu vráti• sa tam, ak to bude On chce• .

Marek

Ako milos• , ktorú som dostal je to, • e som bol vybraný Pánom pre túto prácu. Milos• ou bolo aj to, • e som pochopil, ako mô• em so svojimi talentami ohlasova• Je• iša. Teda tým, akého ma stvoril a • e ma miluje takého, aký som. V ka• dom momente tohto misijného pobytu som poci• oval, • e Je• iš ma miluje. Tým, • e sme boli v Ěagde bez kôaza, prítomný Je• iš v Eucharistii nám bol ve•kým darom. Tie• to, • e som ho mohol rozdáva• . Je• iš mi povedal: „Ove•a dôle• itejšie je rozdáva• ma zo svojho srdca, svojim • ivotom, svojim príkladom, svojou obetou.“

Jozef (in•inier)

Pán mi povedal: „• ivot treba • i• naplno.“ Ukázal mi, • e všetci sme hriešni. Daroval mi lásku.

Ěo by ste odkázali mladým Jakutska a Slovenska

Mária

Pre mladých Rusov a Jakutov chcem poveda• : Ak dáte Pánovi • ivoty, On dá zmysel všetkému. Ak stratíte cestu, On vám ju uká• e. Ak stratíte priate•ov, On vám bude najlepším priate•om. Ak • ijete v tme, On bude vaším svetlom. Nebojte sa ís• za Pánom!

Pre Slovákov: Na svete • ije mnoho •uďí, ktorí sú chudobnejší ako vy. Nepoznali lásku. • ite ak, aby váš • ivot bol obrazom • ivota Je• iša. Nech aj druhí poznajú, • e vo vás • ije Kristus. Preto• e On má len naše ruky, aby nimi pracoval, len naše srdcia, aby nimi miloval, naše ústa, aby ...

Monika

Pre mladých v Jakutsku: Je• iš je ten, ktorý pozná cestu vo všetkých vašich problémoch. On mô• e a chce naplni• vás • ivot láskou a š• astím. nebojte sa preěho rozhodnú• !

Pre slovenskú mláde• : Aní vy sa nebojte poveda• Pánovi svoje „áno“, keď • iada, ěo nie je vo vašich silách. Pre Boha niě nie je nemo• né!

Anton

Mladým Jakutska: Buěte š• astní. Vy, ěo ste uverili, u• ste. Ostaěte verní jeho láske, lebo láska je to, ěo vytrvá a v ěom je naše š• astie, rados• a všetko, ěo potrebujeme. Pre tých , ěo neveria, chcem poveda• , • e Boh ich milu-je. On je tu, stará sa o vás a chce ka• dému dobre. Bol som š• astný, • e som mohol • i• vašu prítomnos• .

Mladým Slovenska: Mal som to š• astie by• na mis-iách. Mnohí z vás sa cítia slabí, nezrelí vo viere na to, aby sveděili o Je• išovi. To vôbec nevadí. Viera a láska rastú vtedy, keď zaěnete hovori• a robi• pre Je• iša. Mo• no práve preto máte to•ko pokušení a pochybností, • e to nerobíte. Nebojte sa toho, • e ste slabí a nevydr• íte. Ja som bol tie• slabý a vidíte ... V Je• išovi je sila, v ěom je naše š• astie aj nádej.

Judita

Pre Jakutsko: Ěasto h•adáte vzory medzi nami. My nemô• eme by• koneěným vzorom. Nasledujte jedine Je• iša Krista, v ěom sa nikdy nesklamete.

Pre Slovákov: Dostali ste ve•a darov od Pána: teplú zem, lásku rodiěov, mo• nos• vzdelávania, príle• itosti k rozvíjaniu talentov. To všetko ste dostali do správy, aby aj iní mali z toho ú• itok. Ěim ve•kodušnejšie sa podelíte, tým viac dostanete. Ěim skôr to pochopíte, tým skôr budete š• astnejší. Tito mladí •udia, ktorí u• pracujú ako misijní dobrovo•níci skoro spoznali cie• svojej esty a vidíte, • e niě nestratili zo svojho „ja“. Práve naopak.

Misijný voluntariát v saleziánskej rodine sa rozvíja in-tenzívne u• piaty rok. Mladí •udia – študenti sa po celý rok pripravujú, aby istú ěas• roka pomáhali ako misijní dobrovo•níci. V saleziánskej misii na Sibiri vypomáha-lo doteraz 28 dobrovo•níkov, z ktorých 18 bolo rok, príp. dlhšie (2 – 3 roky) zaělenených v apoštoláte s mláde• ou.

Ka• doroe• odchádzajú mladí na Ukrajinu, kde trávia svoje letné prázdniny v kratšom intervale. V minulom

Kým zaznie Gaudeamus...

Viac ako sto tisíc mladých ľudí na Slovensku trávi svoje najkrajšie mladé roky štúdiom na univerzite či vysokej škole. Medzi nimi je veľa kresťanov najmä katolíkov (na štatistické dve tretiny sa radšej nebudem odvolávať). Ve tento vek dozrievania, záverečnej profesijnej formácie a v mnohých prípadoch aj výberu povolania, či životného partnera, je kľúčovým pre mladého človeka asi netreba nikoho presviedčať. Eo nám treba robiť preto, aby našej spoločnosti a Cirkvi konečne prestali chýbať mladí angažovaní a nadšení laici v spoločenskej sfére, v politike, na úradoch, školách, v médiach, v kultúre, či v podnikateľských kruhoch? Na čo treba klásť dôraz, aby Slovensko konečne pocítilo silu kresťanstva nielen vo vyhláseniach otcov biskupov, ale najmä v každodennom živote vo všetkých oblastiach?

Ako to bolo...

U nás za totality boli vysokoškoláci (najmä bratislavskí) „privilegovanou“ skupinou v činnosti podzemnej Cirkvi. Malým vysokoškolským kruhom sa tajne (podľa systému prof. Kolakoviča) venovali tie najlepšie kapacity - duchovní aj laici (Jukl, Kréméry, Mikloško, jezuiti, saleziáni...), ktorými slovenská cirkev na našom území disponovala. Mnohí z týchto mladých sa potom rovnako aktívne zapojili do „podzemnej“ akademickej pastorácie a z nich viackrát tomu neukončilo školu, či dokonca okúsilo väzenie.

Ako to pokračovalo....

Po revolúcii sa však táto podzemná sieť rozpadla,

preto e kôazi boli povolaní do pastorácie a laici z totalní a výroby do politiky, za katedry, či do svojich profesií. Keď e pastorácia vysokoškolákov je takmer po celom svete zviazaná najmä s jezuitmi, boli prvými, ktorí sa u nás tejto úlohy oficiálne zhostili. P. Ladislav Csontos SJ, ktorý mal s touto pastoráciou značné skúsenosti u nás z totality, zorganizoval sieť kruhov (tzv. stretiek) podľa škôl, fakúlt a ročníkov. Ako spájací prvok všetkých stretiek vznikli v roku 1990 vysokoškolské pondelkové sv. omše v bratislavskom jezuitskom kostole (bližšie viď rozhovor s p. Csontosom na inom mieste). Okrem toho boli aj alternatívne formy stretiek, ktoré viedli kôazi niektorých iných rehoľných spoločností: saleziáni, dominikáni, redemptoristi, kapucíni, či františkáni. V iných akademických mestách ležala starostlivosť (preto e o oficiálnej pastorácii sa až do tohoto roka prakticky nedá hovoriť) tiež najmä na pleciach rehoľných kôazov.

Blýska sa na lepšie časy?!

Prakticky až v roku 1997 sa zformovala sekcia pre univerzity pri komisii kultúry a školstva Konferencie biskupov Slovenska. Pre každú univerzitu bol poverený jeden človek, ktorý zodpovedá za pastoračné aktivity pre vysokoškolákov a po sérii rokovaní otca biskupa Františka Rábeka s rektormi slovenských univerzít boli prisľúbené priestory pre pastoračné centrá akademikov priamo na univerzitách, či internátoch (presnejšie materiál KBS). Prvým z nich bude v januári 1998 pastoračné centrum na internáte 1/4. Štúra v Mlynskej doline v Bratislave (bližšie rozhovor s P.

Bubákom povereným jeho správou).

A èo mladí?

Po revolúcii, na ktorej sa vysokoškoláci podielali významnou mierou, však došlo medzi nimi k silnej apatii. A na nieko%ko pokusov politických, èi profesných skupín (herci), ktorý sa pokúsili zapoji študentov do presadenia svojich záujmov, sa študenti verejne za svoje záujmi takmer vôbec nehlásia. Cíti medzi nimi silný individualizmus a nízku mieru solidarnosti. Teda faktory, ktoré sú cíti aj medzi študentami v západnej Európe. Masové protesty nemeckých študentov z konca novembra 1997 proti slabému toku financií do školstva, nedostatoènému vybaveniu univerzít a univerzitných kni nic, èi chátrajúcim internátom (teda rovnaké problémy ako na Slovensku) sú v Európe skutoène výnimkou a nie pravidlom.

Kde sú kres ania?

ia, táto apatia a individualizmus postihli rovnako veriacich ako aj neveriacich. Mladí mali radšej ústrania svojich stretiek a raz do tý ða sa potichu vyparili do anonymity ve%komesta, kde v preplnenom jezuitskom kostole v pondelok o ôsmej veèer mali mo nos precíti nadšenú a radostnú atmosféru spoločného stretnutia s priateami a najmä s Je išom. No ich nadšenie a sebavedomie vydr alo len pol hodinu po skonèení omše, keď sa aj posledný diskusný krú ok s pred kostola rozhodol odís bui domov, èi na internát. Presne to isté sa dalo vidie a cíti na rôznych mláde níckych akciách. Èi u to boli mláde nícke púte, Taizé stretnutia, hudobné festivaly a.i. Nadšenie vyprchalo a naši neveriaci priatelia, kolegovia, èi spolubývajúci vyšli skrátka. Navyše mladí kres ania nehýria aktivitou ani na to%ko, aby si tieto svoje ob%úbené podujatia udr ali. Neby nadšených organizátorov, ktoré si tieto akcie vezmú za svoje a obetujú im kopec driny a èasu, veru by nebolo ani stretiek, ani omší, ani festivalov, èi pútí. (O tom by mohol porozpráva Juraj Drobný, ktorý po šiestich úspešných roènikoch najväèšieho slovenského

gospelového festivalu Verím, Pane, musel posledný roènik pre nedostatok financií odvola .)

Keí nejde hora k Mohamedovi, musí ís Mohamed k hore

A tak keď nemal Je iš mo nos pris na internáty cez mladých, musel pris osobne. A od otvorenia pas-toraèného centra na „Štúráku“ bude v študentskom mesteèku v Mlynskej doline neustále. Bude tam toti kaplnka s bohostánkom s ka dodennou sv. omšou. K dipozícii bude prítomný kôaz na duchovnú radu, èi sviato zmierenia. Bolo naèase. Aktivita siekt a iných nábo entiev na internátoch sa evidentne stupòuje. A práve tí, ktorí najviac cítia potrebu v nieèò veri , niekam patri , cíti lásku, pozornos a priatestvo, im najviac sadajú na lep. A to len preto, e my kres ania dostatoène nesvedíme o našej Ceste, Pravde a ivote. A tak od tohto roka (aspoð dúfam), pri otázke neveriaceho spolubývajúceho, èi spolu iaka „Kam ideš?“, sa miesto klasického „Do mesta.“ (veí tam skutoène chodí na sv. omšu a do kostola), ozve „Na Štúrák.“. No a na logicky nasledujúcu otázku „Na èo?“, bude treba výjs s pravdou von - „Do kaplnky.“ resp. „Na sv. omšu.“ A svedectvo je na svete. A mimochodom, mo nos len tak „v papuèiach“ si vybehnú na pár minút za Je išom nie je vôbec na zahodenie (aspoð pre obyvateov „Štúráku“).

A èo internáty?!

Nemò em si odpusti jednu poznámku, èo sa týka internátov. V období prvej Slovenskej republiky fungovala v Bratislave výnimoèná inštitúcia - katolícky internát Svoradov. Vďaka tomuto duchovnému die a u Eugena Filkorna sa na Slovensku objavila vynikajúca generácia intelektuálov (Kirschbaum, Šrámek, Mikula a.i.) , ktorá dokázala na svojich pleciah podr a vieru a národné povedomie èi u doma, alebo v zahraniènej emigrácii. Po zhabaní všetkých katolíckych vzdelá-

Účasť a služba Cirkvi na univerz- itách

Skôr ako začneme hovoriť o tejto úlohe Cirkvi, položíme si základnú otázku: čím sú univerzity, aká je ich úloha v kultúre a spoločnosti? Starostlivosť univerzít o študentov má hlavne duchovnú podstatu: je to rodenie duší k vede, k múdrosti, stváranie mysli a sádc. Je to vklad, ktorý sa nedá s ničím porovnať.

Povoláním kaď dej univerzity je služba pravde, jej objavovanie a odovzdávanie druhým a napokon pomocou usilovného bádania mnohých vedných disciplín sa postupne približujú najvyššej Pravde.

Uvedomujúc si túto závažnú skutočnosť Cirkev na Slovensku sa chce angažovať pri evanjelizácii univerzitného prostredia najmä:

- budovaním univerzitných pastoračných centier na internátoch
- zabezpečením prednášok z teológie a duchovného života na fakultách univerzít
- vytváraním podmienok na mravne bezúhonný život študentov na internátoch
- napomáhaním k spolupráci s mladou kresťanskou inteligenciou, podporovaním aktívneho zapájania sa profesorov a študentov do života Cirkvi...

Komisia Konferencie biskupov Slovenska pre vedu, vzdelanie, kultúru a univerzity (sekcia pre univerzity), ďalej VVKU, vykonala analýzu a uskutočnila aktivity v otvorenej evanjelizácii akademickej obce na Slovensku. Jej predseda Mons. František Rábek, pomocný nitriansky biskup, koncom roka 1996 a začiatkom roka 1997 navštívil rektorov univerzít, kde sa stretol s pochopením a dobrou vôľou pre spoluprácu pri zabezpečení duchovnej služby by študentom a akademickým pracovníkom. Jednoznačne bola konštatovaná potreba, aby zo strany diecéznych biskupov boli určený koadi, ktorí sa budú venovať študentom. Mons. František Rábek o túto službu požiadal aj vyšších rehoľných predstaviteľov. Rektori univerzít sa vy-

vacích inštitúcií komunistami v roku 1945, v budove Svoradova vznikol laický vysokoškolský internát, ktorý je tam dodnes. Prečo sa katolícka cirkev nepokúsi opäť vybudovať katolícky internát, kde by veriaci študenti našli nielen strechu nad hlavou, ale aj duchovnú a intelektuálnu formáciu?! Ako sa asi môže cítiť kresťan - prvák, ktorý mal to šťastie, a dostal internát. Mladý 17 - 18 ročný človek príde do prostredia, kde je úplne normálne, a jeho vrstovníci majú úplne sexuálnym životom. Keď z času na čas nemôže spať na izbe, lebo jeho spolubývajúci má u seba frajerku, alebo keď dokonca spolubývajúcu a jeho frajerku prítomnosť ostatných na izbe ani nevedí. Prečo by práve on mal chodiť so svojím dievčaťom iba do divadla a na prechádzky, veď sex je niečo krásne a príjemné. Bol by hlupák, keby odolal. O alkohole a drogách platí to isté. Pokiaľ mu chýba nadprirodzená motivácia, pokiaľ sa ešte osobne nestretol s Bohom (v tomto veku má túto skúsenosť málokto), pokiaľ mu chýba opora, kosi blízky, čo ho podporí, nemá šancu. Koľko mamičiek zalamuje rukami, ako sa ten ich chlapec, či dievča, ktoré kresťanský vychovával, dokázal v Bratislave spustiť. Takto končí nádejná slovenská veriaca inteligencia (ešte skôr, ako vôbec začala). A nového Svoradova (či skôr nového Filkorna?), kto vie prečo, niet ...

Kde sa stratila solidarita...

Veľmi zvláštnym javom je aj to, že mladí kresťania si celkom nedokážu osvojiť sociálne učenie Cirkvi. Aj keď je to v dnešnej spoločnosti aké. Veď si len stačí uvedomiť, že prvý rok po skončení univerzity zarába právnik, či ekonóm viac ako technik, a všetky tieto skupiny podstatne viac, ako prírodovedec, či učiteľ (a to ešte pred rokom sedeli všetci v jednej lavici na vysokoškolskej osmičke). A tieto rozdiely sa postupom času ešte zväčšujú. O to viac ma prekvapuje, koľko mladých kresťanov (najmä tých, čo lepšie zarábajú) s pokojným svedomím „ulievajú" svoje príjmy (nepriznávajú ich v plnej výške, resp. ich zdaňujú cez iné - často fiktívne osoby,...), aby platili nižšie dane. Argumenty typu: Nebudem ivi 10 cigároov, či také vysoké dane nikde nie sú (mimochodom výškou našich daní patríme skôr k európskemu podpriemeru) by do úst kresťana patriť nemali. Veď zatiaľ všetci sme vyštudovali a študujeme zadarmo. Našími daňami štúdiom čiastočne splácame resp. budeme splácať (čiastočne ho splatili naši rodičia), šetríme na štúdium našich detí a na náš dôchodok (rozprávka O troch grošoch...).

A čo k zdravotnému poisteniu? To tiež funguje na sociálnom princípe. Bohatší vyššími odvodmi prispievajú na chudobnejších. Práve my

kres• ania, ktorí sa riadime učením Cirkvi, budeme ma• zrejme viac detí, ako je priemer na populačne stagnujúcom Slovensku. Veľ si len skúste vyráta• , ko•ko vyjde pois• ovou také rizikové tehotenstvo (dnes, • ia¾, celkom be• ná diagnóza) - 8 mesiacov po 90% výšky posledného mesačného platu a všetky špeciálne vyšetrenia, lieky, hospitalizácie a nakoniec samotný pôrod k tomu.... Ka• dý veriaci by si mal uvedomi• , • e pri vyššom plate svojimi vyššími odvodmi podporuje najmä svojich bratov a sestry vo viere. A mimochodom aj tých 10 cigáov sú Bo• ie detí rovnako ako my. • e vraj tieto výtky nepatria študentom? Nu• , pokia¾ si to nevedomia pri formácii na univerzitách, v praxi je u• zvyčajne neskorro.

Patrí nábo• enstvo na univerzity?

V tejto súvislosti si musíme polo• i• otázku, či odborné vzdelanie, za ktoré získava študent svoj akademický titul, nepredbehlo nábo• enské vzdelanie študenta. My musíme by• predovšetkým dobrými kres• anmi, aby sme mohli by• aj dobrými odborníkmi. Len• e nábo• enská výchova končí v 2. ročníku stredných škôl a na univerzitách chýba úplne. A stretká ani katechézy na vysokoškolských sv. omšiach systematické vzdelávanie vo filozofii, morálke, teológii, cirkevnom práve, či dejinách nenahradia. Miesto toho na univerzitách nechýbajú tzv. „spoločensko - vedné“ predmety. Klasický príklad na tento druh vzdelávania je STU, kde sa bývalé katedry marxizmu-leninizmu pretransformovali na katedry spoločenských vied, a nich prednášajú skutočne filozofickú „všehoču• “. Aby sa niečo zmenilo, treba návrhy „pretlači• “ cez akademický senát. Len• e keď v ňom nebude sedie• dos• kres• anov na študentských (ale aj pedagogických) stoličkách, tak sa s tým veru• a• ko pohne.

Budeme aktívni alebo nebudeme (vôbec) ?

A sme opä• pri koreni veci. Pokia¾ veriaci študenti nepochopia, • e musia výjs• z obrannej ulity a nezačnú pristupova• k svojim problémom aktívne a energicky, pokia¾ budú iba oekáva• pomocnú ruku od otcov biskupov, pátra Csonosa, alebo pátra Bubáka, mo• no pastoračné centrum nebude ma• o pár rokov komu slú• i• .

Mladí ¾udia sú v• dy najdynamickejšou vrstvou spoločnosti. Mladí akademici sú zdrojom mnohých výborných kritických postrehov, ale aj dobrých nápadov, ako problémy vyrieši• . Musia však prekona• dnes tak módny individualizmus (nestara• sa o iných, či u• z hanblivosti, alebo lenivosti), musia nájs• v sebe ochotu obetova• svoj vo¾ný čas, dos• síl, trpezlivosti a pevné nervy pri presadzovaní svojich nápadov. Prvou šancou bude práve pastoračné centrum na „Štúráku“, ktoré bude také, aké si ho sami aka-

Rozhovor s p. Ladislavom Csonosom SJ

Ladislav Csonos vyštudoval za totality Prírodovedeckú fakultu UK, popri nej tajne vstúpil do Spoločnosti Ježišovej (jezuiti), v rámci „podzemnej“ Cirkvi sa venoval pastoračii malých skupiniek študentov, bol tajne vysvätený za kôaza. Po revolúcii okamžite začal budova• sie• vysokoškolskej pastoračie (stretká, VŠ omše u jezuitov), tejto činnosti sa venuje doteraz. Okrem toho sa habilitoval na CMBF UK, od tohoto školského roka je dekanom Teologickej fakulty sv. Alojza pri Trnavskej univerzite. Stál pri zrode a je vedúcou osobnosťou Akademických dní v Banskej Bystrici (ka•doročné celoslovenské stretnutie kres• anských vysokoškolákov) a sympózia Nová evanjelizácia, ktoré sa ka•doročne organizuje v Bratislave.

Nové Dimenzie: Vysokoškolské pondelkové „osmičky“ fungujú už od roku 1990. Necítite po ôsmich rokoch takmer nepretržitú prácu istú opotrebovanosť, opakovanie sa? Pred začiatkom tohoto školského roka sa hovorilo o vašej výmene v súvislosti s novými povinnosťami na fakulte sv. Alojza pri Trnavskej univerzite.

Ladislav Csonos: Èo sa týka „osmičiek“ v našom kostole u Jezuitov. Začal by som s tým, ako vznikli. Ešte počas totality existovali „stretká“, alebo rozličené krúky kres• anských vysokoškolákov, takmer na všetkých fakultách bratislavských vysokých škôl. Ale existoval tu jeden problém – výmena informácii medzi jednotlivými stretkami a medzi jednotlivými fakultami. Cítili sme potrebu niečoho spoločného, kde by viac-menej všetci mohli by• spolu. A preto vlastne vznikli pondelkové „osmičky“. Pondelkové z toho dôvodu, • e väčšina stretiek sa uskutočňuje v utorok, stredu, štvrtok. Aby toto spoločné stretnutie, ktorým je vysokoškolská omša, nepreká• alo tomu, čo je dôle• itejšie, a to sú vlastne stretnutia v malých spoločnostiach. Tieto sv. omše chceli da• určiť platformu pre také zjednotenie a sledovali od samého začiatku dva ciele: prvým bolo posilni• kres• anské sebavedomie, či• e vychova• sebavedomých (v tom dobrom zmysle slova) kres• anských laikov a druhý cieľ privies• veriacich mladých ¾udí od určitého stránenia sa verejnosti k anga• ovanosti vo verejných záležitostiach, k tomu, aby si uvedomili, • e musia by• kvasom spoločnosti. Ja sám to u• robím ôsmy rok a iste by bolo dobré, aj o tom uva• ujem, • e by niekto iný mohol prevzia• túto prácu. S tým, • e by mohla zasa dosta• nový náboj nové podnety, impulzy. Tú ošúchanos• by mali posúdi• iní. Dos• • a• ko to človek mô• e sám posúdi• . Ja vidím jedno: • e mám aj veľa iných povinností a aktivít a niekedy mám pocit, • e u• na to celkom nestačím.

ND: Okrem vysokoškolských sv. omší však funguje aj sieť stretiek podľa univerzít, fakúlt a ročníkov. Stretiek je veľa, preto si ich pochopiteľne animujú sami vysokoškoláci. Nemyslíte si, či• e v tomto kľúčovom období formácie mladého človeka tu chýba autorita (morálna aj odborná) kôaza? Nebude sa tejto pastoračii venova• viac jezuitov?

LC: Èo sa týka integrovania vysokoškolákov do života Cirkvi, iste by bolo dobré, keby sa akademickej mláde• i venovalo viac

jadrili, • e vytvorila materiálno-technické podmienky pre činnosť duchovných na internátoch a univerzitách.

Komisia KBS pre VVKU (sekcia pre univerzity) má 20 členov a pravidelne sa stretáva raz za semester. Kôazi, ktorí sú členmi sekcie, hovoria na stretnutiach o pastorácii študentov a o problémoch, s ktorými sa stretávajú. Za najdôležitejšiu pokladajú skutočnosť, aby mohli byť uvoľnení pre túto službu na plný úväzok, a tak si mohli zodpovedne plniť úlohu univerzitných kaplánov.

Na stretnutiach sekcie bolo konštatované, • e najväčšia potreba vybudovania univerzitných pastoračných centier sa javí v hlavnom meste SR Bratislave, kde je sústredených najviac študentov a kde je nárast negatívnych spoločenských javov, ako je kriminalita mládeže, drogová a iné závislosti, narušenie identity a strata tradičných hodnôt.

Komisia KBS pre VVKU koordinovala rokovania s vedením UK v Bratislave a dňa 12.9.1997 bola podpísaná zmluva o nájme nebytových priestorov pre Univerzitné pastoračné centrum (ďalej UPC) bl. Jozefa Freinademetza so sídlom ŠD 1/4. Štúra UK, Staré grunty 36, Bratislava.

Komisia KBS pre VVKU zabezpečila opravu strechy UPC prostredníctvom sponzorov. Firma AssiDomän Packaging Štúrovo a.s. dodala materiál GLASBIT bezplatne a firma KORA zo Šale vykonala práce na oprave strechy bezplatne.

Dňa 7. 10. 1997 bol menovaný arcibiskupom-metropolitom Mons. Jánom Sokolom za duchovného správcu univerzitného pastoračného centra p. Milan Bubák SVD. Zostáva mu zabezpečiť práce na úprave interiéru za cca 3 milióny Sk. Ak sa to podarí, tak slávnostné otvorenie UPC by malo byť za účasti akademickej obce, cirkevnej vrchnosti a sponzorov dňa 29.1.1997.

Boli by sme vďační za akúkoľvek ďalšiu pomoc, či už duchovnú alebo materiálnu. Fianačne je možné prispieť na č.ú. 4000909909/3100 v Údovej Banke – Bratislava.

Máme veľkú nádej, • e aj zo strany štátu sa vytvorí predpoklady tak legislatívne, ako aj materiálne pre vybu-

kôazov. Bolo by výborné, keby sa vysokoškolákom mohli venovať na plný úväzok. Zatiaž, ako som informovaný, po celom Slovensku sú to všetko kôazi, ktorí majú aj iné pastoračné alebo pedagogické povinnosti a teda nie sú na plný úväzok k dispozícii študentom. Ďalej títo kôazi by mali byť nato vnútorne disponovaní, lebo ide o veľmi špecifickú pastoráciu. Samozrejme je potrebné, aby boli pre tento druh pastorácie aj patrične formovaní. Eo sa týka „stretiek“, myslím, • e nie je ideálne, ak je na kôaz dom kôaz. Skôr považujem za dôležité to, aby kôazi animovali stretká cez animátorov. Venovali sa predovšetkým formovaniu animátorov, ich duchovnému vedeniu. Nato sú dobré duchovné obnovy, duchovné cvičenia a iné formy duchovného života, ale aj vzdelávanie. Väčším problémom je nedostatok katechézy dospelých. Tu sa síce snažíme v rámci existujúcej štruktúry zachytiť všetkých, a tým, eo majú záujem, dávame možnosť prejsť aj katechézou dospelých. Veľaj Svätý otec pripomenul našim otcom biskupom v Šaštine ako jeden z dôležitých momentov pastorácie práve katechézu dospelých. Tento druh katechézy sa mi vidí osobitne dôležitý najmä medzi vysokoškolákmi, lebo počas vysokoškolského štúdia dosiahnu maximálnu výšku vzdelania vo svojej profesii, ale vedomosti, či vzdelanie v oblasti náboženstva je často sotva na úrovni maturity. Eiči e dochádza potom k nevyváženému rozvoju osobnosti, eo je na škodu im samým, ale aj tomu, • e by mali byť kvasom v spoločnosti. Samozrejme, • e na túto formáciu tu nie sú len jezuiti...

ND: Predsa len, nepočítajte sa s tým, či by kaďaká univerzita resp. internát mal vyhradeného svojho kôaza, ktorý by zabezpečoval základnú duchovnú službu (sv. omše, sviatosť zmierenia) a bol k dispozícii eiči u stretkám alebo samotným vysokoškolákom?

LC: Riešením tohoto problému by sa mali stať vysokoškolskí kapláni, ktorí by pôsobili vo vysokoškolských pastoračných strediskách. Napríklad v Ríme Univerzita La Sapiencia, ktorá počítá takmer sto tisíc študentov, má samostatný kaplanát, ktorý vedú jezuiti. Je tam šesť kôazov na plný úväzok, ktorí sú vyčlenení len pre pastoráciu na tejto univerzite. Myslím, • e toto je cesta, ktorou budeme musieť kráčať aj na Slovensku. Veľaj nielen armáda potrebuje svojich špecializovaných kaplánov, ale aj akademický svet potrebuje svojich kôazov. A verím, • e sa čoskoro stane skutočnosťou, • e bude aspoň niekoľko kôazov vyčlenených pre vysokoškolskú pastoráciu. Podľa mojej skromnej mienky, v Bratislave by bolo treba aspoň 20 kôazov.

ND: Koncom januára by sa malo v bratislavskom študentskom mestečku v Mlynskej doline na VŠ internáte 1/4. Štúra otvoriť prvú vysokoškolské pastoračné centrum. Aký bude vzťah medzi doterajšími aktivitami (stretká, pondelkové sv. omše v jezuitskom kostole) a aktivitami pastoračného centra? Nebudú si konkurovať?

LC: Z vysokoškolského pastoračného strediska v Mlynskej doline sa nesmierne teším. Pastoračné centrum vyrástlo z aktivity študentov, študenti sami budú stáť za ním, budú ho podporovať a budú ho cítiť ako eosi vlastné. A to je veľká záruka toho, • e bude poeňhané. Teším sa tomu, a bol by som rád, keby kaďaký internát, alebo vysokoškolské stredisko malo svoje pastoračné centrum. Potom tie dnešné aktivity, eo sú „osmičky“ a ostatné s tým súvisiace akcie, sa v podstate stanú zbytočnými a budem pripravený na to, • e zaniknú. To mal byť určité zárodok, pokiaľ sa nevytvoria pastoračné strediská na jednotlivých vysokých školách, eiči internátoch. Pravda, to môže byť perspektíva na 20 rokov. Konkurencia? O tom, myslím, nemôžeme byť ani reči. Skôr je treba hovoriť o spolupráci. Veľaj už samotná návšteva u rektora Univerzity Komenského profesora Devínskeho bola v zložení otec biskup Rábek, páter Bubák a ja. Tak • e sme sa dohodli o spolupráci, pokiaľ to bude možné aj v tomto

p. Ladislav Csontos SJ „pózuje“ pre Nové Dimenzie.

centre. Je jasné, • e jeden človek, ktorý je zaujatý aj inými pastoračnými povinnosťami, nemôže utiahnuť taký kolos, ktorý je vlastne väčší ako jedna veľká farnosť. Veľ v tomto študentskom mestečku je oficiálne ubytovaných 15 000 vysokoškolákov, ale v skutočnosti ich môže byť aj do dvadsať tisíc.

ND: Rok od roka pribúda mladých na „osmičkách“, na kačeroených akademických dôoch v Banskej Bystrici, na mládežníckych púach, či na rôznych kresánských hudobných festivaloch a koncertoch. Nadšenie z týchto „masoviek“ však nedokážu preniesť, do svojho okolia, do posluchárni, do internátnych izieb, k svojim neveriacim kolegom a priateľom. V dnešnej spoločnosti týchto mladých kresánských akademikov takmer vôbec nie je cítiť. Ďo sa s tým podľa vás dá robiť?

LC: • ia, prejavuje sa tu určitá chudokrvnosť celého nášho kresťanstva. Sme veľmi dobrí, čo sa týka návštevnosti nedežných sv. omší, alebo účasti na púach. Pred nejakým časom návšteva Svätého otca ukázala, • e naozaj sa vieme v tých masových akciách oduševniť. A aj často hovoríme o žuoch: „To je praktizujúci katolík“. Tým chceme povedať to, • e on chodí kačú nedež na sv. omšu, raz za mesiac pristúpi k sviatosti zmierenia a deti má prihlásené na vyučovanie náboženstva. Ale keď ide u o záležitosti hospodárskeho života, verejného, sociálneho, politického života, alebo keď sa jedná len o takú maličkosť, ako je správanie sa na cestách, to vôbec nesvedčí o tom, • e by sme boli silným kresťanským národom. Týmto všetkým je poznačená aj naša mládež, a tým sú poznačené aj naše aktivity. Preto si myslím, • e je dôležité najmä vysokoškolákov motivovať k tomu, aby sa angažovali na univerzitách, v akademických senátoch. Aby sa angažovali vo veciach spoločenských, aby prekonalí v sebe pasivitu. A práve k tomu sa snažím podnietiť prednáškami, alebo niektorými kázňami.

mi mladých žuďí, aby prestali chápať kresťanstvo tak zúžene - liturgicky, ale začali ho viac chápať ako dušu celého ich života. Tak ako to povedal Tertulian: „Ďo je duša v tele, to majú byť kresťania vo svete“. No a kto už má byť tou dušou? Tí starší čo nevládu? No určite to musí byť v prvom rade mládež! A to je aj cieľ, o ktorom som hovoril - povzbudiť mládež k sebedomiu a k aktivite.

ND: Ako sa pozeráte na možnosti trávenia voľného času akademikov? Nechýbajú im napr. kresánske mládežnícke kluby s možnosťou čajovne, čítárne, videoprojekcii, divadiel, koncertov či prednášok?

LC: Myslím, • e chýbajú mnohé takéto zariadenia. Ale ešte viac mladým chýba od nás, trochu skôr narodených, viac dôvery, viac povzbudenie, aby sa o nás mohli oprieť, aby sme im dávali šancu, aby sme ich posúvali dopredu. Myslím, • e to by mladí žudia potrebovali ešte viac, ako potrebujú aj tieto samozrejme veci, ktorými sú rozličné klubovne, čajovne, knižnice, študovne a športoviská. Veľ aj tých je pomerne málo. Ale to všetko by sa dalo vyriešiť, keby sme sa pokúsili dať mladým žuom väčšiu záštitu a viac podpory, aby oni sami mohli v týchto veciach podnikať, organizovať, angažovať sa.

ND: Ďo by ste poradili nášmu novému časopisu?

LC: Každý časopis nadväzuje dialóg so svojimi čitateľmi. A o to by sa mal časopis s ambíciami osloviť aj vysokoškolskú mládež, teda váš časopis Nové Dimenzie, snažiť sa všetkými možnými spôsobmi. Aby nielen hovoril k mladým žuom, ale aby ich aj počúval. Nemal by mať príliš dlhé články, nesmú chýbať ilustrácie, ani jedna stránka nech nie je bez fotografie. To sú nároky na redakciu. Ale výhodou týchto nárokov by malo byť, • e mnohí mladí schopní žudia - autori, fotografovia, ilustrátori, grafici..., dostanú šancu začať na stránkach tohoto časopisu. Ja sa len teším, • e taký časopis uzrel svetlo sveta. Nech mu Pán Boh pomôhne, a nech k tomu maličkému nákladu (prvé číslo, ktoré mal P.Csontos vtedy v rukách, vyšlo v náklade 1 200 ks - pozn.red.) pribudne nejaká nula, aj dve. Lebo sa hovorí, • e nula dokopy nič nie je, len je dôležité, či sa postaví pred alebo za. Keby sa tých núl vedelo zopár postaviť za číslo tohto vášho nákladu.

Ďakujem za rozhovor.

zhovárал sa Jozef Šoltés

Rozhovor s p. Milanom Bubákom SVD

Páter Bubák po absolvovaní CMBF UK ešte za totalitu pôsobil v pastorácii. Počas štúdií tajne vstúpil do Spoločnosti Božieho slova (verbisti), v 1988 odišiel do zahraničia. Pôsobil v USA. V 1993 sa vrátil na Slovensko. Jeho omše v kostole sv. Ladislava v Bratislave sa stali veľmi obľúbené zvlášť medzi mladými žuimi. Preto sa okrem pedagogických aktivít (prednáša na CMBF UK) začal venovať aj vysokoškolákom. Od roku

dovanie univerzitných pastoračných centier v iných mestách Slovenska. K tomu by mala prispieť aj pripravovaná dohoda medzi vládou SR a Svätou Stolicou „O náboženskej výchove a vzdelávaní“.

Cirkev svojimi aktivitami na univerzitách chce slúžiť študentom a pedagógom, ktorí sa tejto službe dožadujú. Veríme, že bude vytvorená aj naďalej podmienky zo strany štátu a univerzít pre to, aby každý jednotlivec, alebo spoločenstvo na univerzite mohli realizovať svoje dobro vlastným spôsobom tak, ako uznávajú za najlepšie pre vytvorenie spoločného dobra, ktorým má byť dobrý odborník a duchovne zdravý človek.

Ing. František Baláž
tajomník komisie KBS pre VVKU

VŠ Infoservis

Toto nie je kompletný zoznam, sú to len informácie, ktoré sa nám podarilo zozbierať. Ak viete o niečom, čo tu nie je spomenuté, napíšte nám, radi to uverejníme.

Bratislava:

- pondelok 20:00 – vysokoškolská sv. omša v jezuitskom kostole (P. Ladislav Csontos SJ)
- stretnúť podľa fakúlt (info na VŠ omši)
- nedeľa – sv. omša v klube Unica
- štvrtok 19:19 – sv. omša pre mladých z internátu EU–Horský park (a nie len pre nich), kostol na Kalvárii

Nitra:

- na internáte UKF je zriadená stála kaplnka (nonstop otvorená)
- sv. omše su v nej v pondelok a utorok o 20:30.
- zodpovedný: Ladislav Tóth SDB

Trnava:

- vš. sv. omša v jezuitskom kostole v stredu o 19:00 (p. Hudáček SJ)
- stretnúť u jezuitov: utorok, štvrtok
- na internáte sú tiež stretnúť

Ilina:

- utorok o 18:30 sv. omša u saleziánov
- 2. sobota v mesiaci duchovná obnova
- v piatok spoločná adorácia v èase

1996 začal slúžiť nedeľné sv. omše pre vysokoškolákov v UNIC klube v študentskom mestečku v Mlynskej doline. V tomto roku bol poverený správou prvého študentského pastoračného centra, ktoré bude dané do prevádzky v januári 1998 na internáte 1/4. Štúra v Mlynskej doline.

Nové Dimenzie: Kedy a u koho sa zrodil nápad, aby nedeľné stretnutia pri sv. omši v klube UNIC prerástli, obrazne povedané, do trvalej prítomnosti Ježiša na bratislavských internátoch?

Milan Bubák: Tento nápad nie je ani z Bratislavy, ani zo Slovenska, ale je to skutočnosť, ktorá má svoje miesto v celosvetovej Cirkvi. Pastoračné univerzitných študentov má iné špecifiká na katolíckych univerzitách a iné na štátnych univerzitách. Každopádne aj na štátnych vysokých školách má mať Cirkev svoje miesto. Veľmi ich navštevuje vysoké percento katolíkov, zvlášť na Slovensku. Ak má byť Cirkev prítomná na týchto školách, potom sa samozrejme predpokladá, že tam bude prítomný kôz, miestnosť na stretávanie, v najlepšom prípade aj so stálou prítomnosťou eucharistického Krista.

Iniciatíva v tomto prípade vyšla od samotných študentov. Na jej základe som začal slúžiť nedeľné sv. omše v UNICu v marci 1996, ale postupom času som videl, že je treba komplexnejšiu a systematickejšiu prácu na tomto poli. Jednoducho, študentom je treba pomôcť vo viacerých oblastiach a tu má svoje nezastupiteľné miesto kaplnka s prítomnosťou Ježiša.

ND: Ako to bude s prítomnosťou kôza v tomto pastoračnom centre, bude tu permanentne prítomný ako farár vo svojej farnosti?

MB: V podstate predpokladáme, že kôz bude denne prítomný a k dispozícii pre študentov. Ďi tu bude aj bývať, to ešte zatiaľ nie je jasné. Mnoho vecí je stále v štádiu zrodu.

ND: Èo by malo byť hlavnou náplňou pastoračného centra?

MB: Základnou prioritou je sv. omša a Eucharistia. Práve ona tvorí Cirkev, konštituuje každé kresťanské spoločenstvo. Èi už je to diecéza, farnosť, alebo naše pastoračné centrum, sv. omša musí mať svoje pevné miesto. Ďalej je to, pochopiteľne, vysluhovanie sviatostí, predovšetkým sviatosti zmierenia – spovede, ale v menšej miere aj iných sviatostí. Veľmi mnohí vysokoškoláci ešte len hľadajú cestu k Bohu, chceme im tu dať možnosť prípravy na sviatosť krstu, birmovania, možno aj manželstva. Štatút univerzitného centra, ktorý schválil otec arcibiskup, dáva totiž možnosť, aby sa v individuálnych prípadoch tieto sviatosti mohli vysluhovať. No a potom duchovné obnovy, uvidíme ako často, možno raz do mesiaca... Chceme sa snažiť aj o formáciu vysokoškoláka, ako kresťana – laika a profesionála vo svojom odbore. Aby dokázal dať dohromady svoju profesionálnu formáciu so svojim presvedčením. Také by nemali chýbať ani prednášky odborného charakteru, z pohľadu popredných kresťanských osobností v daných oblastiach. Nebudeme sa vyhýbať ani koncertom, èi divadlu. Nemala by chýbať ani taká záležitosť, ako je napríklad èajovôa. Teda miesto, kde by sa v príjemnom prostredí mohli študenti stretávať vo svojom voľnom èase, vypíť šálku èaju preèítať si èosi, èi len tak sa pohovárať medzi sebou. Ale všetko to ešte nie je úplne jasné. V tomto momente sa skôr držíme starého španielskeho prislovia: „Vykroè pútnik, a cesta sa ti ukáže, keď budeš kráèať.“ Jednoducho cítime, že treba vykroèiť a ako táto cesta bude vyzeráť, ukáže budúcnosť a sám Pán.

ND: Bude toto pastoračné centrum konkurenciou pre tie klasické VŠ kluby, ako sú na Mlynoch napr. ELAM èi UNIC ?

MB: Nie. Nemalo by tu ísť o konkurenciu. Skôr o spoluprácu. No v istom zmysle budeme alternatívou trávenia voľného času a rozvoja osobnosti. Všetko záleží na vizií, podľa ktorej si každý klub zostavuje svoj

p. Milan Bubák pri slávení sv. omše v klube UNIC

program. No a my budeme mať tie svoju víziu. Bude to vízia kresťanská a podľa nej sa budeme snažiť vytvoriť program pastoračného centra, s tak širokou ponukou, ako to len bude možné.

ND: Aký je vlastne rozdiel medzi pastoračným centrom a farnosťou?

MB: Farnosť je presne ustanovená jednotka v rámci cirkevnej štruktúry, ktorá má vymedzený geografický priestor, má svoj kostol. Každá farnosť na čele s farárom by mala presne poznať svojich členov, svoje rodiny, mať stále spoločenstvo pri slávení Eucharistie a zároveň správať ľudí, ktorí sú vo farnosti v ich kresťanskom raste od kolísky až po hrob, ako sa hovorí. Poskytovať im uspokojenie všetkých potrieb, ktoré majú pri snahe o svoj duchovný rast.

Pastoračné centrum nie je takouto jednotkou. Študenti každoročne prichádzajú a odchádzajú, geografický tiež nie je vymedzený, veď vysokoškoláci nie sú len na Mlynoch. A navyše aj toto miesto patrí vlastne do farnosti Karlova Ves. Aj s uspokojovaním všetkých duchovných potrieb to nie je úplne porovnateľné s farnosťou. Nebudeme mať napríklad matriku, podľa štatútu sa tu bude treba navízať na miestnu farnosť Karlova Ves.

Kódex kanonického práva síce počítá aj s vysokoškolskými farnosťami a možno to aj časom k tomuto stavu dôjde.

ND: Ako je to s financiami? Neuvažovali sa pri množstve zbierok na rôzne ciele vypísať aj celoslovenskú zbierku na financovanie tohto centra, či VŠ pastoračných centier aj v iných mestách Slovenska?

MB: To je vec, ktorú by musela riešiť vyššia inštitúcia, ako sú otcovia biskupi, či KBS. Ja som zatiaľ neuvažoval

o takomto celoslovenskom riešení, hoci peniaze nám veľa treba. Riešili sme to tak, že sme rozposlali listy všetkým kňazom Slovenska, ktorí podľa svojho vlastného uváženia mohli prispieť. Veď ide o študentov z celého Slovenska. Niektorí odpovedali, niektorí prispeli (asi 10%), niektorí dokonca značnými čiastkami (najmä bratislavskí kňazi). Nechávame to však na vlastné rozhodnutie každého. Veď príprava tohto pastoračného centra sa propagovala nielen tým rozposlaným listom po farách, ale aj v Katolíckych novinách, televízii a malo by sa to objaviť aj v iných médiách. Každý nech odpovie na túto výzvu ako uzná za vhodné.

Ale v každom prípade financie veľa potrebujeme. Veď mi teraz nemáme žiadny oficiálny pravidelný príjem a v budúcnosti ho tiež mať nebudeme. Študenti nemajú na to, aby mohli vydržať toto centrum. Tu to nie je tak, ako v normálnej farnosti, kde keď sa stavia kostol, či fara, tak farníci prispievajú, ako môžu. Preto sa musíme obráťiť na iné inštitúcie a ľudí. Tu je všetko postavené na viere, že Pán sa postará, keď nám poslal túto myšlienku.

ND: Kedy začne pastoračné centrum v Mlynskej doline svoju činnosť?

MB: Keď sa nám ho podarí dokončiť, lebo teraz tam prebiehajú rekonštrukčné práce (ide o jedáleň ŠD 1/4. Štúra – pozn. red.). Chceli by sme ho otvoriť 29. januára. Ďi sa nám to podarí to ja neviem, to vie len Pán Boh. Ale verím, že e to stihneme. Bude záležať od pomoci, najmä tej finančnej.

ND: Z roka na rok pribúda mladých ľudí na pondelkových vysokoškolských „osmičkách“ v Jezuitskom kostole, na akademických dňoch v Banskej Bystrici, na európskych Taizé stretnutiach, či gospelových festivaloch. No mimo týchto „masoviek“ je mladých kresťanov vidieť a cítiť v spoločnosti veľa málo. Ďo s tým?

MB: Toto je naozaj problém. Myslím, že e sú to pozostatky ešte z čias, keď sme sa museli ukrývať a robiť veci, ktoré neboli až tak veľa nápadné. No a tak sa to prenieslo aj do našich čias. Nielen u mladých ľudí, ale všeobecne. Katolíci laici boli ľudia, ktorí radšej sa nedali poznať. Bolo to nebezpečné. Ale v normálnych pomeroch cirkev musí byť viditeľná alebo aspoň cítiťelná. Takže e viera by nutne mala vyústiť aj do sociálnej angažovanosti, či u nás na poli humanitnom, alebo spoločenskom. Myslím si, že e v tomto smere treba zrejme usmerovať vývoj a rast mladých ľudí vo viere, aby ich „stretká“ neboli zamerané len na rozhovory, modlitbu, alebo biblické úvahy a podobne, čo je samozrejme veľa dobré a nutné, ale aby to všetko viedlo práve do vonkajšej sociálnej angažovanosti.

ND: Ďo by ste poradili nášmu časopisu? Veď do vekovej kategórie, ktorú chceme osloviť, patria aj vysokoškoláci, teda tí, ktorým aj Vy venujete svoj záujem a aktivitu.

MB: V prvom rade som rád, že vznikol. Je to úspešná vec, že e tu takéto fórum. Po druhom: dať priestor

Interview o ekumenizme

Bernhard Körner sa narodil v roku 1949 v Klagenfurte (Kärnten); počas štúdia na strednej škole spolupráca s Katolíckou mládežou; štúdium teológie a anglistiky v Grazi; kôazská vysviacka 1976 v Grazi; kaplán na mestskej fare a pôsobenie v katolíckom študentskom spoločenstve; od r.1984 do r.1993 spirituál v kôazskom seminári v Grazi a súčasne habilitácia v Tübingene; od r.1993 profesor dogmatiky v Grazi.

Dnes sa veľa hovorí o ekumenizme, ale zdá sa, že každý chápe tento pojem inak. Mohli by ste vysvetliť, čo sa myslí pod týmto pojmom?

Pod ekumenizmom sa chápu všetky snahy, ktorých cieľom je preklenúť napätia a rozpory medzi jednotlivými vierovyznaniami. Táto snaha je vyjadrená predovšetkým v mnohovrstvom ekumenickom dialógu. Tým sa rozumejú na jednej strane rozhovory teologických expertov, ktoré skúmajú, ako možno odstrániť nerozumenia, prehĺbiť poznanie právd viery a tak zblížiť rozdielne stanoviská. Dialóg ale znamená aj vzájomné spoznávanie sa, spoluprácu v úlohách, ktoré sa od nás ako od kresťanov vyžadujú - napríklad zasadenie sa za mier a rovnoprávnosť, za mládež, duchovnú kultúru a ochranu stvorenia.

Za všetkými týmito snahami stojí „ekumenické myslenie“, ktoré zisťuje, že nás, ako pápež Ján Pavol II. povedal, napriek všetkým rozdielom oveľa viac vecí spája ako delí. Ekumenické myslenie a ekumenické snahy však predovšetkým vychádzajú z názoru, že musíme vzájomne navzájomne ísť: „My ako kresťania máme byť jedno, aby svet uveril“ (porov. Jn 17,21-23). Hoci sa vzťahy medzi vyznaniami v posledných desaťročiach veľa zlepšili, zostáva ešte veľa vecí neznámych: Ako má vyzerá budúca jednota Cirkvi? Ktoré cesty k tomu vedú? Preto existujú obavy. Mnohí sa obávajú, že v ekumenizme sa bude musieť upustiť od vlastného presvedčenia, čo bude viesť ku kompromisu a k strate kresťanskej identity. Ale ekumenizmus nie je cesta k nejakému kompromisu alebo k minimalizmu, ale cesta do hĺbky viery a života v Bohu, aby sme odhalili tie cesty, ktoré nás spájajú. Je tu však zrejme niečo veľa dôležité: ekumenizmus síce vyžaduje ľudskú námahu a snahu, ale je dielom, ktoré môže naplniť len Boh.

V súvislosti s ekumenizmom sa hovorí – predovšetkým vo východných krajinách Európy – veľa o prosyletizme. Obviňuje sa napr. katolícka cirkev, že sa stále uchádza o nových členov. Čo na to poviete?

Na to nemôžem povedať zvlášť veľa - na to by som musel poznať konkrétne situácie. Treba preskúmať každý jednotlivý prípad, ktorý viedol k výčitke prosyletizmu. Keď sa v západoeurópskych krajinách vysloví táto výčitka, potom ide najčastejšie o správanie sa kresťanov a úradníkov, ktorí využívajú priaznivú situáciu - alebo sa aspoň tak zdajú - aby odlákali kresťanov z nejakého cirkevného spoločenstva a získali pre vlastné. V čase ekumenizmu to nie je tá správna cesta: keď sa ľudia stretávajú cez hranice vierovyznaní ako bratia a sestry a spoločne hľadajú, potom vychádzame z toho, že každý sa má snažiť prehĺbiť si vieru vo svojom vierovyznaní a stále nábožnejšie ísť. To samozrejme nevylučuje, že niektorí kresťania pod vplyvom svojho najlepšieho vedomia a svedomia prišli k presvedčeniu, že musia prestúpiť od jedného vierovyznania k inému. To sa tiež často stáva - ale to nie je prosyletizmus. Vo väčšine krajín je mnohorakosť kresťanských vyznaní normálnym javom. Tak existujú napr. v Rakúsku veľa seba evanjelici, ortodoxní kresťania, starokatolíci a rímsko - katolíci - nehovoriac o menších spoločenstvách. V krajinách, kde je vierovyznanie úzko spojené s národnosťou, sa niekedy neprijme s pochopením, keď sa zriadia aj farnosť a diecézy iného vierovyznania. Pravdepodobne existujú ľudia, ktorí to už označujú ako prosyletizmus. Tu treba jedna vec s veľkým pochopením, aby sa neprekročili hranice medzi životným spoločenstvom viery, ktoré má príchovať, a prosyletizmom. Verím, že vzájomné spolunávanie vierovyznaní prinesie kultúru lásky a dobrotu do medziľudských vzťahov - ale je tu potrebné ešte veľa snahy.

Ako vidíte vzťahy kresťanov v krajinách, kde spolu žijú katolíci a evanjelici, resp. reformovaní kresťania?

Aj v týchto krajinách sú konkrétne vzťahy často veľmi rozdielne - v neposlednom rade to závisí aj od toho, aké sú pomery, čo sa týka počtu členov: napr. má psychologický význam, či je dané vierovyznanie v menšine alebo či je práve dosť silné. Vo všeobecnosti treba povedať, že v západnej Európe sa kladie na všetky vierovyznania rovnaká požiadavka - sekularizácia. Táto požiadavka, resp. snaha na ňu odpovedať, samozrejme spája. Na druhej strane sú rozdiely medzi vyznaniami väčšie a komplikovanejšie než medzi katolíckymi a ortodoxnými kresťanmi. Ale aj tu sa spravili veľké pokroky. Práve v uplynulom roku prišlo v dôležitom a celú storočia rozdeľujúcim učením o ospravedlnení (v katolíckej cirkvi sa častejšie hovorí tradičným spôsobom o učení o spásе a milosti) k značnej zhode v chápaní a formulácii spoločných bodov. V neposlednom rade to viedlo k tomu, že obojstranné odsudzovanie sa dnes vidí ako bezpredmetné.

Ďo podľa Vašej mienky prinieslo Druhé európske ekumenické zhromaždenie v júni 1997 v Grazi?

Nemôžeme si dovoliť nijaký uzatvorený úsudok - na to by sa musela pripraviť veľmi presná analýza, ako aj bola určite uskutočnená zodpovednými ľuďmi. Z môjho hľadiska sú však mnohé veci skutočne pozoruhodné: na prvom mieste by som chcel spomenúť, že sme po prvýkrát zreteľne a do určitej miery bezprostredne pocítili, že v ekumenizme nejde len o sever (protestanti) a juh (katolíci), ale aj o východ (ortodoxní kresťania) a západ. Na druhom mieste by som chcel spomenúť, že tisíce kardinálov deťmi zážitok spoločne sa modlia a v modlitbe prežívajú jednotu, ktorá je aj napriek všetkému, čo nás ešte delí, skutočnosťou. V tejto súvislosti nemôžeme nespomenúť aj Referát o spiritualite zmierenia od Chiary Lubich, hlavnej rečníčky na tomto zhromaždení. Zároveň sa stalo zreteľným to, čo sa nazýva Ekumenizmus ľudu. To znamená, že ekumenizmus sa už nechápe ako úloha biskupov a teológov, ale ako snaha všetkých kresťanov, priblížiť sa jeden k druhému, spoločne žiť, modliť sa a spoločne sa angažovať v duchu evanjelia.

Ďo môžeme robiť podľa Vašej mienky vo vzájomných vzťahoch náboženstiev?

To je samozrejme veľká otázka - čoraz častejšie sa týka nielen kresťania rôznych vierovyznaní, ale aj príslušníci rôznych náboženstiev. Kým my ako kresťania máme spoločný základ vo viere v Ježiša Krista a v trojjediného Boha, chýba tento základ medzi náboženstvami. Aby sa našla takáto báza, je dôležitá rozlišovacia medzi členmi nejakého náboženstva a jeho učením. Ako veriacich ľudí nás spája vierou a elan, napr. mier. Ďo sa týka učenia, existujú samozrejme veľké rozdiely; napriek tomu nám hovorí naša viera, že môžeme aj v iných náboženstvách pochytiť s pôsobením Svätého Ducha a objavovať niečo z Božej milosti a

pravdy. Aj keď sme ako kresťania presvedčení, že Boh nám dal plnosť života a pravdy jedinečným spôsobom v Ježišovi Kristovi, aj tak hovorí Druhý vatikánsky koncil o Zrne Slova a o iare Pravdy, ktoré môžu byť aj v iných náboženstvách. Aj my musíme byť pri stretnutí s inými náboženstvami veľmi pozorní, aby sme spoznali, kde v nich pôsobí Svätý Duch. Tu je veľmi dôležitý jeden dokument (a mimochodom dá sa ľahko čítať), ktorý bol vydaný Medzinárodnou teologickou komisiou v Ríme r.1996: „Kresťanstvo a svetové náboženstvá“.

Ďm väčšmi sa pripúšťame a stretnutie s inými náboženstvami, tým viac treba spoznávať vlastnú vieru a tým pevnejšie sa v nej zakoreniť.

Chcete povedať ešte niečo mladým ľuďom v našich krajinách?

Keď ste začali hľadať alebo začať chcieť a nie ste si istí, či sa máte zaoberať kresťanstvom, chcel by som vás povzbudiť, aby ste sa pozreli na vieru a na kresťanský život - som si istý, že Boh nás pozýva k fascinujúcemu dobrodružstvu viery a života v plnosti, ktoré prekoná každé prirovnávanie. Pápeš hovoril o „Civilizácii lásky“, ktorú môžeme a máme budovať. Má to byť alternatívou pre svet, v ktorom platia len peniaze, v ktorom vládne materializmus a konzumizmus, ale aj duchovná a ľudská prázdnota, ktorá vedie ku strachu a k omámeniu, napr. drogami. Keď niekto uskúša život ako kresťan, chcel by som ho povzbudiť, aby vďaka lepšie spoznával svoju vieru a prehľboval život s Ježišom Kristom - v každom dennom správaní sa, v modlitbe a vo sviatostiach. Neelám všetkým ľuďom radosť z viery a života v Cirkvi, ale aj odvahu plávať proti prúdu, keď to bude nutné.

Otázka: Ďo je to ekumenizmus? Je pokusom jednotlivých vyznaní dokázať, že pravdu majú oni, alebo má iný zmysel. Správne odpovede budú odmenené.

10 rokov Radosti

Ľo sa to v Senci deje ?!

Takto nejako sa museli vypytovať. 22. septembra 1997 domáci, keď videli davu valiace sa do malého miestneho kultúrãeiku a veľkú kôpu mlãde, e, ktorá sa motala okolo vehodu pre ťeinkujúcich. Mnohí tušili, e sa tu chystã koncert, ba poniektorí aj vedeli, e sa chystã oslava. Akã? No predsa 10 rokov Radosti! Ako je to moãné, veã radosã trãvã iba chvã? A e by trvala 10 rokov? Nezmysel! Kto sa vãšak v tento deã dostal do beznãdejne vypredanej sãly, mohol sa presvedãiã o opaku.

„Predskokani“

To sũ tí, ktorí rozbiehãjũ koncert a rozohrievãjũ publikum, aby pri prichode hlavnej hviezdy boli divãci patriãne „naã haveniã“. Tu boli aã dvaja. Prvũm bol zbor Prameã zo iliny. Tento zbor funguje pri saleziãnskej „uãovke“ uã druhũ rok, a jeho šãf saleziãn Peão Podolský (toto priezvisko si zapamãtajte, eãte sa s nũm stretne) potvrdzuje, e kdeãkãvek zaãne viesã zbor, vã dy s nũm prerazã (pochopiteãne nie seba, ale aspoã na naãu gospelovũ scãnu). Najviã zabodoval „slãvik z Oravy“ Janko Palo, ktorý tieã spieva v drese Prameãa.

Druhũ predskokan bol zo zahraniãia (preto bol aj koncert moderovanũ dvojjazyãne – slovensko-nemecky šarmantnou konferenciãrkou Katkou). Volali sa Happy together a priãli aã spod rakũskych Ålp, z mesteãka Klagenfurt. Tridsiatka mladũch Rakũšanov ukãzala, e pódium nie je na stãtie a pohupovanie sa v kolenãch (ako to predvãdãzã vããšina zborov u nãs), ale treba na ðom tãncovaã, ťãntãiã, hraã pantomĩmu, eã scãnũckũ tanec. A to vãetko samozrejme pri speve, naã ivo doprevãdãzanom 3 gitarami, bicĩmi a trũbkou a saxofõnom, vããšinou v rytme 60.–70. rokov, v znãmych muzikãlovũch melõdiãch, piesõach od Abby a Beatles, ale aj v gospeloch. Tento zbor vedãe saleziãn p. Rudi Osanger, a to e je kãozom mu vãbec nevãdã, aby si na pódium nezaspieval a nezaãtantil so svojimi mladũmi. Impresãrio tohoto telesa – Karl Promprein – poznamenal, e k spiritualite Don Bosca jednoznaãne patã radosã a veselõã, ktorũ musia mladũ aj autenticcky prejaviã: spevom, tancom, pohybom. Radãej som sa mu nepokũšãl vysvetãovaã, preão jedinũ, ktorí sa na slovenskũch gospelovũch pódĩach pokũšãli o tanec, boli bohoslovci (Amfortas)...

Toto je deã, ktorý dal nãm Pãn...

Keã zazneli prvã tõny tejto znãmej piesne, zaãali po jednom na javisko nastupovaã hlavnã hviezdy koncertu – eãlenovia zboru Radosã. A tento nãstup im trval poriadne dlho. Po 5 minũtãch vãšak boli na pódĩu vãsetci stotridsiãti (numericky 130). A keã uã tam boli, zaãali rozprãvaã (najmã piesõami) svoj prĩbeh. Ten zaãal pred desiatimi rokmi (pozor, v roku 1987 bola sloboda eãte v nedohãadne), keã sa niekãkãã uãdũ rozhodlo podchytiã deti okolo miestneho kostola a s podporou miestneho pãna kaplãna Daãa zaloã iã detskũ spevãcky zbor. Po hudobnej stránke sa ho rozhodol viesã mladũ otec rodiny Frantiãek Podolský (to meno tu uã bolo, podobnosã bratsky „nãhodnã“). Zaãinalo dvanãã detũ a jeden akordeõn. Postupne detũ pribũdãlo, pribũdãli aj nãstroje: gitara, klãvesy, pribũdãli talentovanũ muzikãnti a po 10 rokoch je ich 130. Z detũ vyrãstãli mladã sleãny (faktom je, eã dievãtã prevaã ujũ nad chlapcami asi v pomere 20:1), a tak mã dnes zbor vekovã rozpãtie 7–20 rokov. Ľo dokã uã, to vãetci poãuli a videli na tomto galakonzerte. Najprv odspievali deti blok „starũch dobrũch“ kresãnskũch songov, ktorũmi si zaspõmĩnali, ako to vyzeralo v prvũch rokoch. Ľãlãi blok patãil piesõam od Abby a Beatles. Nechũbãla pohybovã „rozcvieãka“ ani blok talentov. Vrcholom koncertu boli 3 piesne. „Moje vyznanie“ zaspõevala Martina Ostatnĩkovã (alias Osa zo znãmej dancefloorovej kapely Lobby). Madonnu schovala do vreãka jedna zo sũãasnũch sõlistiek Ra-

dosti Janka Farkašová, keď spolu so zborom vynikajúco zaspievala hit z muzikálu Evita „Don't cry for me Argentina“. A vrcholom bol jednoznačne Zbor • idov z Verdiho opery Nabucco, ktorý zaspievali v spolupráci spojené zbory bratov Podolských – Rados• a Prameň. Keď e drvivú väčšinu publika tvorili rodičia členov Rados•, oslávenci zaradili špeciálne pre nich blok ¾udoviek a záver patril operetným melódiám, kde sa predstavili aj sólisti Novej Scény z Bratislavy – Jozef Benedik a Silvia Czerová. Bodku za takmer 4 hodinovým výborne zostaveným koncertným programom, ktorého autormi boli Ferko Podolský a hudobníci Andrej Vinš a Marián Katony, urobili hostia programu hudobnou gratuláciou „Happy birthday“.

Bilancovanie po 10 rokoch

Výroie je zvyčajne dôvodom na poh¾ad dozadu. A tak ešte v prestávke koncertu si mohli oslávenci pozrie• video, ktoré im pripomenulo akcie za posledných 5 rokov. Boli to koncerty a výlety do Rakúska, Talianska (spievali aj Sv. Otcovi v Ríme), Francúzska, Maïarska, e Chorvátska, spoločné prázdninové tábory, kúpania, ly• ovačky a samozrejme ka• doroené koncerty ku Dôu matiek. Pre väčšinu mladých boli tieto videospomienky ú• asnou zábavou (za 5 rokov sa riadne zmenili), no tí najstarší cítili aj trochu nostalgie. Ve• Rados• to nebol iba zbor, ale aj nádherné detstvo, ktoré im mô• e 95 percent ich rovesníkov iba závidie• .

Viake Ferkovi Podolskému, tetám Age Frèovej, Jarke Èaputovej, Lidke Kolekovej a samozrejme Ferkovej drahej polovičke Tinke, aj duchovnému otcovi Šalomovi (inak salezián Jo• ko Lanèariè) sa mohli deti cíti• ako v jednej ve¾kej milujúcej rodine (Kelly Family sa mô• u schova•). Potom sa vôbec netreba divi• , keď jedna z najmladších zboristiek Monika Podolská, odpovie na otázku, eím by sa chcela sta• , jednoznačne: maminou. A nevymenila by to ani za kariéru speváčky. Ako v hlavnej oslavnej reči pripomenul Šalom, ka• dý z nich dostal za tie roky tri ve¾ké dary: dar času, ktorý mohli zmysluplne naplni• , dar priate¾ov, ktorý im zostanú na celý • ivot a dar Boha, ktorého mohli v tomto prostredí spozna• . Obraz don Bosca nebol nad pódium iba náhodou. Ve• Senec je mestom mnohých saleziánskych povolání, a tak sa niet eomu divi• , • e aj Ferko je saleziánsky spolupracovník. A saleziánskeho ducha veselosti, radosti a lásky tu mô• e eľovek takmer „hmatate¾ne“ cíti• . A veru mnohí mali pocit, akoby v to nede¾ané popoludnie don Bosco sedel v h¾adisku, spokojne tleskal a nakoniec vybehol na pódium a zaspieval si s rados• ou s Rados• ou.

A eò ãalej?!

Na túto otázku som od Ferka dostal zaujímavú odpoveď: „Rozmýš¾al som, • e to po desiatich rokoch pomaly rozpustím. Ale keď som to naznačil de• om, stretol som sa s jednoznačným nesúhlasom. Tak• e ideme do ãalšej desa• roènice.“ O ãalších desa• rokov budú pravdepodobne potrebova• podstatne väčšie pódium, na ktorom budú mo• no spieva• aj deti dnešných „detí“ a všetkých ich bude dirigova• postarší prešedivý (alebo oplešatý) chlapík s miernym bruškom - ich milovaný ujo Ferko.

Tak• e u• dúfam chápete, • e Rados• mô• e trva• nielen 10, ale aj 20 eí viac rokov. A nielen trva• , ale neustále rás• . Tak• e **všetko najlepšie**.

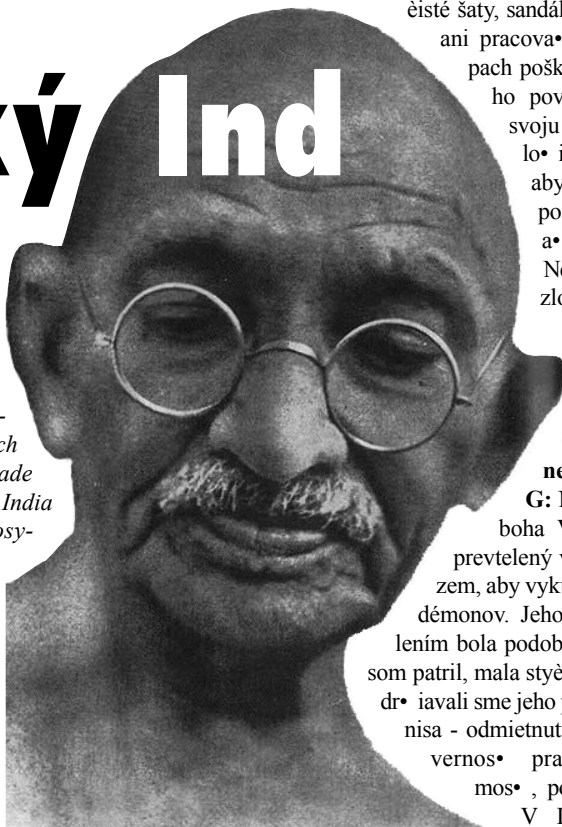
pripravil Drobec

Odkaz pre Juraja D. a štúdio LUX C.: Dos□ bolo

Meno a priezvisko: zbor RADOS•
Dátum narodenia: 1987
Bydlisko: Senec
Počet detí: 130
Pracovné úspechy: MG kazety – *Rados□ I. a II., Stretol ma dnes Pán I. a II., CD aj MG – Vianoce s Rados□ou – horúca novinka*
Kontaktná adresa: František Podolský, Vajanského 23, 903 01 Senec, tel.è. 07/5928272

Velký Ind

India. Toto slovo v nás evokuje rôzne predstavy: biedu, legendárne bohatstvo hodvábných látok, anglický čaj, zlato, staroveké kultúry, špina, posvätné kravy, kasty, zmes náboženstiev, meditácie, smutné oči zahalených očí... India, v ktorej dýcha všade prítomná posvätná atmosféra. India prekypujúca bohatstvom, posypaná máťvolami hladujúcich. India, ktorej sloboda je neodmysliteľne spojená s menom Gándhí. Muž nízkeho vzrastu, chudej postavy, po kolena zahalený v bielom plátne. Originálne odstávajúce uši, vyholená lebka, „lenonky“, veľký nos a fúzy určite nechýbajú na jeho portréte, ako ani jeho usmievavý pohľad. Avšak sandále a jednoduché khádí nenosil odjakživa. Ani svoju múdrosť. Život plný odriekania a hľadania ho naučil ukladať zrnká pravdy do srdca a rozsievať ju. Nebol kresťanom, a predsa jeho slová sú tu aj pre nás. V auguste bolo päťdesiate výročie založenia Indie, v januári päťdesiate výročie jeho smrti. Porozprávame sa s ním prostredníctvom jeho životopisných slov.

O: Aké problémy mal malý Mohandás?

G: Bol som veľmi plachý, nesmelý, neprístupný, mal som ťažkosti s nadväzovaním kontaktov. Ale nechápal som mnoho vecí. Prečo treba mať odstup od nedotknuteľného a urýchlene sa umyť, ak sa ho náhodou dotkneme? Ako je možné, že Krišnov náboženstvo o všeobecnej láske odsudzuje ľudskú bytosť na také kruté odstrkovanie? Ani matka mi nevedela odpovedať na otázky a tak som sa presviedal, že náboženstvo neschválilo nedotknuteľnosť a bezprávie.

O: Hovoríte o nedotknuteľných. Mali sa skutočne tak zle?

G: V Indii bol silný kastový systém. Kasty, podkasty, kastičky, rozdrobenosť. Podľa tohto systému nemal každý človek rovnakú hodnotu. Nedotknuteľní (páriovia - spodná trieda) boli považovaní za odpad. Pária bol stelesneným hnusom. Mal zakázané vlastníť a čítať hinduistické knihy, vstúpiť do chrámu, čerpať vodu z verejných studní, nesmel prísť na súd, do ošetrovne, nemocnice, priblížiť sa na mestské ulice, nakúpiť si, nosiť

čisté šaty, sandále, nosiť dávnik, niekedy ani pracovnú. Jeho dotyk, tieň, dych, pach poškvŕovali osoby aj veci. Jeho povinnosťou bolo naznačiť svoju blízkosť na cestách - položiť list a odísť aspoň 200m, aby chodec mohol prejsť. Aj po almu - nu si mohol prísť, ak keď sa chodec vzdialil. Nečudo, že sa z nich utvárali zločinecké bandy. Mnoho sme bojovali, aby sa ľudia prijímali rovnocenne.

O: Vaše náboženstvo nepredpisovalo kasty.

G: Naša rodina vyznávala kult boha Višnu, ktorý podľa viery prevtelený v každej dobe zostupuje na zem, aby vykúpil ľudí a bohov od zlých démonov. Jeho najvýznamnejším prevtelením bola podoba Krišnu. Sekta, do ktorej som patril, mala styčné body s džinizmom - dodávali sme jeho päť hlavných príkazov: ahimsa - odmietnutie násilia, satja - absolútna vernosť pravde, nekradnosť, striedmosť, potlačenie svetských túžob. V Indii bolo a je mnoho náboženských vyznaní. Každý

človek súčasne vyznáva viac smerov a vytvoril si vlastnú filozofiu. Neraz sa predstavitelia rôznych náboženstiev spolu modlievali. Základom náboženstva nie je systém, ale morálka. Ona je základom každého konania a pravda je podstatou každej morálky. Pravda je božím hlasom v ľudskom svedomí.

Ale vrátim sa k mladosti. Nebol som ideálny človek, aj ja som skúšal zakázané ovocie. Čítil som však potom veľkú priepasť voči matke. Tú som mal veľmi rád a obdivoval som ju. Z krízy mi pomohlo, že som sa úplne chytil knih a priznal sa otcovi.

O: Svojho času sa mnoho hovorilo o tragédii indických manželstiev.

G: Manželstvo... Sedemročný som bol už tretíkrát snúbencom, hoci som o tom ani nevedel. A keď som mal 13 rokov, už som sa skutočne oženil s Kastúrbáí. Detské manželstvá bývali v krajine veľmi časté. Väčšinou z vôle rodičov. Oni vystrojili bohatú svadbu, neváhali sa pri tom finančne zruinovať. Skorý sexuálny život spôsoboval telesnú aj citovú vyčerpanosť, takže sa vyvíjalo potomstvo slabých, telesne aj duševne neduživých, náchylných k chorobám. Aj môj po prvých nociach prenasledovali predstavy manželkinho tela, nemohol som sa sústrediť v škole. Bol som na ňu nezmyselne chorobne citlivý. Ale ona vedela hrdo protestovať a vnútorne nesúhlasila, čo podporovalo moju krutovládu. Neskôr som ju za to veľmi obdivoval. Vari len indická manželka vie toľko vytrpieť. Takto som neskôr veľmi spoznal stelesnenú tr-

pezlivos... Napokon ka dá bytos patrí predovšetkým sama sebe. A to, čo vydá zo seba, má práve preto cenu, lebo to dáva slobodne, po dobrovoľnej vôľbe.

Postavenie indickej man elky nebolo veľmi závideniahodné. V knihe Padmuparan mô me éita : Pre enu nejestvuje na zemi okrem man ela iného boha. Éo najvyznikajúcejšie spomedzi všetkého mô e urobi , je zapáèi sa man elovi , ukáza mu, e je mu dokonale oddaná a poslušná. To je jediná ivotná zásada. Nezále í na tom, e jej man el je kávy, starý, nechutných spôsobov; alebo e je vznetlivý, nemravný, opilec, kartár... Man elka musí s jedním poeka , kým sa man el nenasýti. Ak sa on postí, musí sa aj ona (Podobne ak on smúti, veslí sa, èi ak zomrie)... Nepáèilo sa mi toto zotročovanie eny a bol som proti nemu. Kastúrbái bola vernou a oddanou man elkou, starostlivou a láskavou matkou. Ale nebola schopná mi porozumie , keď som do domu privádzal mno stvo hostí, ve to veľmi doliehalo na rodinný rozpoèet. Kastúrbái sa mi podrobovala, hoci prišli chvíle, keď sa struna príli natiahla.

O: V dnešnej dobe existujú mnohé názory na man elstvo. Avšak vy ste v svojich najlepších rokoch prijali brahmaèárju (celibát a odriekanie). Preèò?

G.: Pri vzbure Zuluov som ošetroval ranených, venoval sa trpiacim na krutos a egoizmus. Pýtal som sa, aké som mal právo uzavrie sa do kruhu svojej rodiny, vychutnáva jej radosti, keď ka dý má povinnos pracova pre spásu. Jedným slovom, nemohol som i tak, aby som vyhovel súčasne telu aj duši. Nepáèili sa mi postoje sveta, e vývoj èloveka sa zastaví, ak nebude ukája svoje pudy (vtedajšia propaganda antikoncepcie). Man elstvo by stratilo svoju posvätnos . Po tvrdých bojoch so svojou zmyselnos ou mô em poveda : Zmyselné ciele opustia toho, kto ich ne iví. Zanechajú po sebe len príchu , ale aj tá sa stratí, keď èlovek uzrie Absolútne. Samozrejme v tomto bode som na verejnosti neuspel. Plánoval som zlo i s ub èistoty. Takmer 6 rokov som sa cvieil v zdr anlivosti, rozprával som o tom aj s Kastúrbái. Ona súhlasila - viac z poslušnosti ako z vnútorného presvedèenia. Zo skúsenosti viem, e dokia som man elku vnímal telesne, nejestvovalo medzi nami pravé pochopenie. Naša láska nedosahovala vysokú úrove. Keš som sa vzdal telesných rozkoší, všetky naše vz ahy zduchovneli. Sexualita odumrela a na jej miesto nastúpila láska.

Smer k vízii Boha. Ideál èistoty je prepojený s asketizmom védizmu a kres anstva. Niet takej veľkej obe, ktorú by som nepriniesol, len aby som sa stretol s Bohom. Celá moja èinnos je zameraná na tento cie. Boh je pravda. Aby sme uzreli univerzálneho a všetkým prenikajúceho Ducha pravdy, musíme by schopní milova aj najbiednejšieho tvora tak, ako seba samého. A ten, kto sa o to sna í, nemô e si dovoli odvraca sa od akejkoľvek oblasti ivota. Preto ma oddanos pravde priviedla k politike a bez najmenšieho zaváhania mô em poveda , e tí, èo tvrdia, e nábo enstvo nemá s politikou nič spoločné, nevedia, èo je to nábo enstvo.

O: V Londýne ste študovali právo. Tu ste sa stali vegetariánom z presvedèenia.

G: Pre hãadaèa, èo chce i v bázni bo ej a vidie Boha zoèi-voèi, je rovnováha v strave, èi ide o jej mno stvo alebo kvalitu rovnako podstatná ako rovnováha medzi myšlienkou a slovom.

O: Stali ste sa nekompromisným mu om, s úasnou silou vôle askétu.

G: Odvaha je základom duševného ivota. Zbabelci nemô u by mravní.

O: Dlhé roky ste íli v Ju nej Afrike.

G: Áno, po mojich pracovných neúspechoch, dôsledkom mojej tvrdohlavosti a neskúsenosti, v rodinnej a finannej kríze prišla ponuka práce za slušný obnos. Mal som tam dohliada na anglických právnych zástupcov indickej obchodnej spoločnosti v súdnom spore. Najväším úspechom bolo, keď sa mi podarilo ukonèi spor. Uvedomil som si, e poslanie obrancu zákona spoèiva v odstránení priepasti medzi dvoma znepriatelenými stránkami. A o nič som neprišiel: ani o peniaze a prirodzene ani o svedomie.

Aj neskôr som bol právnikom chudobných. Ako ich poradca som získal veľkú dôveru týchto áudí, preto e som sa sna il obhajova spravodlivos a nebral som peniaze tých, ktorí ich nemali.

O: Cítili ste nieèò ako povolanie?

G: Na pracovnej ceste poèas pobytu v Ju nej Afrike vstúpil do môjho kupé Angličan s dvomi kontrolórmí a „láskavo“ ma po iadali, aby som si presadol do bato inového vozãa. Keš e som odmietol, veš som mal lístky, vysadili ma na stanic; bato ina prišla do cieovej stanice. Chladná noc v Maritzburgu bez teplého obleèenia. Èo robi ? Zmieri sa s násilím èi protestova ? Pred roztvorenými oèami sa tma naplnila obrovskou masou „coolies“ – masou poní ených a urá aných. Nadchla ma úloha pomôc prosiacim. Avšak, kým som bol? Bezvýznamným èlovekom, ktorému zatia nevyšli iadne plány. A preda. Mo no v tej chvíli som pocítil svoju úlohu v úasti pre áudskú spoločnos , cítil sa schopný ju uskutoèni . Taký èlovek u nie je slabý, preto e má silu lásky a spravodlivosti. Mojou odpoveiou, resp. spôsobom boja bolo protestova v novinách, na príslušných miestach, vychováva áudí. A neskôr sme zaèali s vypovedaním nespôlupráce, obèianskej neposlušnosti, sãjagrahou (po nereagovaní vlády na protesty porušovanie diskriminaèných opatrení aj za cenu väzenia, straty majetku, èi smrti), prípadne v Indii bojkotovaním anglických výrobkov (hlavne látok a soli). Náš boj mal by bojom bez násilia. iadal som obe, svornos (prijíma aj nedotknuteých), nosenie khádí (tradièný odev z indických látok), kolovrátk.

Politickým vodcom som sa stal na skúšku len na mesiac, preto e ma o to prosili. Nebolo to áhké rozhodnutie - vies 50 000 juhoafrických Indov. Mesiac sa predá il na 12 rokov. ivot áudí, vyvolených vykona na svete nieèò veľké, nevyhnutne musí prejs cez

rázcestia a alternatívy, na ktoré musia odpovedať. Ale tí, ktorých sa týka tento osud, zriedkavo alebo možno nikdy nepochopia jeho zmysel. Iba neskôr, keď ich bolestivo priškriplu dôsledky vlastného rozhodnutia, pochopia, že sa od tej chvíle začala písať ich história.

O: Aké to bolo - prvýkrát vystúpiť pred dav ľudí?

G: Obavy, fyzické i psychické. Akosti som musel potláčať, aby som bol schopný vyjadriť svoj názor. Ak India chce zmeniť situáciu, musia sa pokúsiť zlepšiť nedostatky svojho správania, veď podľa niektorých bývajúcich posudzovaní všetci: statočnosť pri obchodovaní, hygiena, prekonná náboženská a kastovnú nejednotu, nepoddávajú sa slepo násiliu.

Zhromaždenia sa opakovali v pravidelných intervaloch, viackrát som najprv spoznával životné podmienky ľudí. Popri tom všetkom som pocíval rasičtý šikan na vlastnej koži.

O: Vaše prejavy v Afrike i doma veľmi silno pôsobili na ľudí. Možno vás denne nájsť medzi ľuďmi. Nepatríte však medzi veľkých rečníkov. Hlasom nezdržujete zmysel slov, negestikujete rukami. Ste pravým opakom strhujúceho rečníka. Rozprávate potichu, trochu chrapľavým hlasom a slová akoby ste vyčítali z hĺbky duše a práve preto každé vaše slovo má silu vyznávanej pravdy a životnou múdrosťou presne zasahuje cieľ. Javíte sa ako skúsený organizátor, vytvárajúci moslimsko-hinduistické priateľstvo. Vaše prejavy všetkým ľuďmi, spolu s neúnavným cestovaním za nimi, keď prekonávate obrovskú slnečnú páľavu a lejaky v bezstrešných vagónoch, špinavých, smradľavých a zahustených na hanbu sveta, trápi vás smäd,

chmúrne noci, hrubosti sprievodcov. Pre ľudí ste sa stali Mahátmom – Veľkým duchom.

G: V očiach mäsom asi nebol len politikom. Pokladali ma za svätého. Jedna babička odpovedala na otázku prečo ma chce vidieť: „Lebo je avatrá, stelesneným bohom.“ Pri počutí toho mena sa cítim ako „ukričovaný“.

O: Aký je váš vzťah k Európskym národom?

G: Mal som rád Anglicko, kde som študoval, a aj iné krajiny, ktoré som navštívil. Avšak videl som ich krutosť ako voči vlastným (byrokracia a vykorisťovanie) tak aj voči podriadeným národom. Videl som nezmyselné masakry, vraždy, deti. Utrpenie svetových vojen. Jediné, čo západné národy ukázali svetu, je násilie nevedie ani k mieru, ani k šťastiu.

O: Hladovka a tobôň v slabom pooperačnom stave, je nátlakový spôsob boja.

G: Používal som ju voči vlastným ako výchovný prostriedok. Ak vypuklo počas kampane alebo boja na našej strane násilie, cítil som zodpovednosť za jeho dôsledky, preto som bol vodcom. Bol to môj spôsob morálneho protestu voči vlastným, alebo stretnutia s dotýčenými osobami.

Epilóg. *V posledné roky sa výrazne prehĺbila priepasť rozličných názorov a tie vypukli násilnosťou v rôznych častiach krajiny. Nepriateľom nebol Londýn, ale nejednota. Veľký Mahátma, zničený nad nezmyselnou boja, vlastného neúspechu v jeho najväčších túžbach: jednota, nenásilie. 14. 8. 1947 všetci oslavujú vznik nových krajín, t.j. hinduistickej Indie a moslimského Pakistanu, lež najdôležitejšiu mu chýba. Je v Kalkate, kde začali prvé náboženské nepokoje. Pod hrozbou drákania hladovky smrti dosiahne znásilivosť. Podobne plánuje prísť do Pandžabu a Dillí - do mesta stretu utečencov oboch krajín, v ktorom vládlo prenasledovanie, prepádanie utečencov, vraždy... Každý deň sa v priateľovej záhrade modlil s ľuďmi. Mal 78 rokov, keď znovu vyhlásil hladovku smrti. Jeho vnútorný hlas mu hovoril: Musíš sa postaviť proti celému svetu aj za cenu, že zostaneš sám. Musíš sa pozrieť svetu do očí, aj keď tento svet môže na teba hľadiť krvou podliatými očami. Neboj sa. Pravda, ktorá sa ti v srdci usidlila ako zanedbateľná vecička, vraví: opusti priateľov, manželku, všetko, ale vydaj svedectvo o tom, prečo si sa narodil a prečo musíš zomrieť. Mnoho príslušobov mieru dostal z rôznych strán.*

Po nepodarenom atentáte myslel viac na smrť. „Ovládam chlapy nenásilie?“, spytoval sa. „To ukáže jedine moja smrť. Ak ma niekto zavraždí a budem zomierať s modlitbou na perách za vraha, so vzývaním Boha a s vedomím jeho prebývania vo svätyni môjho srdca, jedine vtedy môžem povedať, že som chlapy ovládal nenásilie.“ V piatok, 30. 1. 1948 pred spoločnými modlitbami ho novinár N.V. Godse zblízka zastrelil. Mahátma šepol: He Ráma! (Ó Bože!) Po treťom výstrele klesol na zem, rozmočený dážďom. Z tváre s poloťvorenými viečkami vyčaroval nadľudský výraz pokoja. Godse bol odsúdený na trest smrti obesením napriek Mahátmovmu

KNIHY

Gilbert Keith Chesterton

Co je špatného na svite

Votobia Praha, 1997, 190 strán

Osobnosť veľkého (nielen telom, ale najmä duchom) britského novinára, spisovateľa a filozofa (1874–1936) patrí k najobľúbenejším katolíckym mysliteľom v 20. storočí. Jeho inteligentný štýl, provokatívna a kontroverzná otvorenosť, nečakané pohľady na problém a súvislosti s ním spojené často príjemne prekvapia čitateľa. A niet sa čomu diviť. Novinár, ktorý denne zapádal stápečky tých najvýznamnejších britských deníkov a na ich stránkach viedol polemiky s najznámejšími osobnosťami vtedajšieho Anglicka a zároveň autor detektívok, ktorých hlavným hrdinom je katolícky kňaz páter Brown, sa venoval vo svojom diele aj spoločenským problémom a problémom viery (v roku 1922 konvertoval ku katolíckej Cirkvi). Ani pri takýchto vážnych témach mu nechýba zmysel pre humor a efektívne využívanie nečakaných paradoxov.

V knihe Co je špatného na svite sa Chesterton pozerá optikou „nepohodlných ideálov“ (najmä kresťanských) na humanizmus, imperializmus, feminizmus, pedagogiku,

náboženstvo a cirkev či sociálne dopady liberálnej demokracie. Niektoré závery (napr. čo sa týka volebného práva) vyvolajú na tvári dnešného čitateľa len úsmev, ale veľká väčšina Chestertonových postrehov a analýz obstoja aj dnes – 70 rokov po napísaní knihy. Toto dielo by sa pokojne mohlo zaradiť medzi „povinné čítanie“ pre kresťanských politikov a správcov vecí verejných.

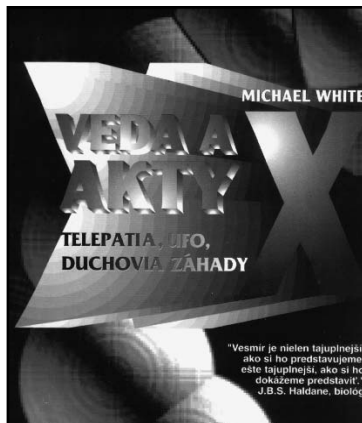
Na knihe mi však prekáža archaický český preklad z roku 1925 a chýbajúci vysvetľovací aparát, ktorý by súčasného čitateľa zorientoval v dobových anglických reáliách – mená, udalosti, politické a filozofické smery a.i. Čo ma však zarmucuje podstatne viac, je fakt, že sa Chesterton ešte neudomácnil v slovenských nakladateľstvách. Za posledných 8 rokov vyšla len jedna kniha (aj to nie veľmi charakteristická pre tohoto autora) – Sv. František z Assisi. Ani útlá knižka o kardinála Korca, propagujúca osobnosť tohoto anglického mysliteľa nepohla stojatými vodami u nás. Ešte niekoľko rokov v Echéch vychádza kačorovo aspoň jeden „klenot“ od tohoto autora. Navyše brnenské nakladateľstvo CDK už druhý rok pripravuje na vydanie Chestertonovu Autobiografiu. Už sa teším...

Michael White

Veda a akty X

Práh, 1997, 224 strán

„Mysteriózny“ seriál Akty X vyvolal aj na Slovensku ohromnú pozornosť. Otázky okolo mimozemšťanov, duchov, strašidiel a rôznych paranormálnych javov zapáňajú v tomto období nielen televízne obrazovky, ale aj stránky rôznych „populárnych“ časopisov a románov, filmov a sci-fi románov, a v neposlednom rade aj knihy rôznych pseudovedeckých šarlatánov typu Dänikena. Väčšina ľudí sa tým nadchýňa a mnohí už nezlomne veria všetkému, čo sa na tieto témy dočítajú. Pre mnohých bude táto kniha, ktorej autorom je profesor chémie a šéf vedeckého

výskumu na Oxfordskej univerzite, asi riadnym prekvapením. M.White je aj významným prispievateľom do britských novín a periodík a úspešným spisovateľom. Jeho záľubou sú životopisy vedcov. Napísal životopisy S.Hawkinga, A.Einsteina, Ch.Darwina, I.Asimova a dokončuje I.Newtona.

Kniha Veda a Akty X je o skutočnej vede, ktorá sa skrýva za tajuplným svetom paranormálnych javov a dokazuje, aké neuveriteľné je niekedy aj to, čo rámec vedy vôbec neprekračuje. Michael White sa v tejto knihe fascinujúcim spôsobom zaoberá mimozemšťanmi, telepatiou, posadnutosťou, spontánnym samovznietením človeka a mnohými ďalšími zvláštnymi javmi, ktoré tvoria základy prípadov agentov Muldera a Scullyovej v známom TV seriáli.

Čo hovorí sám autor? „Bola by to úžasná zábava, keby jestvovali duchovia. Boli by nesmierne vzrušujúce, keby medzi nami boli mimozemšťania a keby sme s nimi dokázali komunikovať. O čo príjemnejší by bol náš život, keby sme dokázali vo veľkom využívať užitočné telepatické sily. Spontánne samovznietenie ma veľmi nechvacuje, ale predpovedanie budúcnosti by prišlo celkom vhod, keby sme sa ho naučili správne používať a cestovanie v čase by pre mňa bolo splneným snom. Bohužiaľ, dôkazy vo väčšine prípadov hovoria niečo iné. Ale my napriek všetkému neprestávame dúfať a ja sám nepatrím k tým ľuďom s vedeckým vzdelaním, ktorí úplne zavrhnújú

Recenzie

paranormálne javy. Je dôle• ité, aby sme si zachovali otvorenú hlavu, ale aby sme ju zároveň neprestali pou• íva• . V • iadnom prípade neprestávajme klás• otázky, podpichujme, pátrajme. Nespús• ajme o• i z oblohy. „Ak u• pre niè iné, tak preto, • e je to okno do večnosti.“ Kniha je skutoène populárno-náuèná. Jej èitate¾ spolu s autorom prechádza zákutiami fyziky, kvantovej mechaniky, teórie relativity, chémie a biológie. Oprášenie znalostí zo školských lavíc nebude na škodu.

Èo ma skutoène šokovalo bol fakt, • e pra• ské nakladate¾stvo Práh vydalo knihu v slovenèine. Horšie bolo, • e knihu s to¾kými chybami (najmä „preklepmi“) som u• dlho nedr• al v rukách. Myslím si, • e na rozdiel od h¾adania mimozemš• anov, by nemalo by• problémom nájs• korektora.

Tak• e ak niekto z vašich priate¾ov òi známych zaène „šalie“ za mimozemš• anmi òi okultnými silami, táto kniha by mala by• tým najlepším liekom.

Roman Tarina

PS: Je trochu naškodu celej knihy, òe autor, ktorý sa sna¼í pozera¼ na rozliènè javy pod zorným uhlom dnešných vedeckých poznatkov, nedoká¼e v sebe potlaèi¼ predsudky a skepticizmus voèi všetkému „mimoriadnemu“ a „nábo¼enskému“. A tak sa fyzika a iné exaktné disciplíny stávajú kopetentné rieši¼ v š e t k y ¾ u d s k é otázky, s èim sa vôbec nedá súhlasi¼.

HRY

Neverhood

The Neverhood™ & DreamWorks Interactive™, 1996, scénar: Douglas TenNaphel, poèítaèová hra Po¼iadavky: Pentium 75 Mhz, 8 MB

RAM, 1 MB VGA, SVGA monitor, 4-rychl. CD-ROM, zvuková karta, 10 MB HDD, MS Windows 95.

Mo• no sa èudujete ako to, • e v našom èasopise recenzujeme poèítaèovú hru, ke¼ väčšina z nich má negatívny vplyv na hráèov – deti. Ja sám seba radím medzi odporcov hier preto, • e niè „normálne“ sa v tomto odvetví showbiznisu netvorí. Ke¼ som však spustil hru Neverhood (opak slova Everhood – veèného krá¼ovstva), bol som trochu prekvapený originalitou scén a hudby. Ku podivu nebolo treba nikoho zastreli• , dokopa• òi zm• láti• . Toto dielo je jasným dôkazom toho, • e nie ka• dá hra musí by• hnusná masakra, ale • e sa dájú spravi• aj hry, ktoré majú de• om pútavou modernou formou èo poveda• . Myslím, • e práve toto robí z tejto hry plnohodnotné umenie, tak ako umením je kino, hudba, divadlo òi obraz.

Dobre, ale o èom hra teda je? Autori príbehu sa èiastoène inšpirovali bibliou. Hlavne èo sa týka stvorenia sveta a ¾udského zlyhania pri prvom hriechu. Hrãe• musí pou• íva• slobodnú vô¾u a rozhodnú• sa medzi dobrým a zlým. Dokonca hra má aj dva konce v závislosti od toho, ako sa rozhodnete. Poime teraz k deju. Prvotná bytos• , ktorá v tomto svete – Neverhoode existovala bol Otec, o ktorom nám èo to prezradí stena

záznamov (kronika Neverhoodu): „Je to bytos• , ktorú nikto nikdy nevidel. Je mimo naše chápanie. Všetci vedia, • e Otec tu bol èste skôr ako bolo tu. Je šťastný, ve¾ký a mocný. • ije vo svete, v ktorom nikto nikdy nebol, ale vieme, • e je to nádherné miesto, kde sa • ije v pokoji a bez smrti. Jediná bytos• , ktorú Otec stvoril je Quater, ktorý je spojivkom medzi všetkými ostatnými tvormi a Otcem. O Otcovi sa nedá niè dozvedie• inã ako skrze Quatera. Quarter ukoval sedem korún pre sedem bytostí a odišiel z Otcovej blízkosti, aby prekliesnil cestu k novému svetu, kde by mohli jeho synovia • i• . A postupne stvoril sedem bytostí: Ogdilla, Bertberta, Numerona, Otoborga, Homena, Hoborga a Arvena.“ O ka• dom z nich by sa dala napisa• dlhá „rozprávka“, ale to u• nie je podstatné. Hlavný hrdina Klayman sa objaví v malej miestnosti a zaèína objavova• nový svet. Postupne prichádza na to aký je svet okolo neho veselý. Rieši ve¾a záhad a postupne sa dopátra k ve¾kému problému tohoto sveta. Zlý Klog uspal Hoborga (jendého zo siedmich synov Quatera, Hoborg znamená Ve¾ké srdce) a vládne Neverhoodu. Je však na Klaymanovi, òi Neverhood zachráni. Ak sa mu to podarí, bude odmenený krásnym záverom, ktorý môa osobne dojal. Nebudem však niè prezrádza• .

Príbeh sa odohráva v plastelínovom svete, ktorý bol reálne vytvorený do najmenších detailov. Následne boli všetky scény zosnímané kamerami do digitálnej podoby. Animácie plastelínových postavičiek sú robené pri 15 snímkoch za sekundu. Výsledný produkt vyzerá naozaj veľa ako veľa originálne. Veľmi pri výrobe sa spotrebovali tri tony plastelíny! K tomu treba pripočítať fóri, ktorými je hra poprepletaná na každom kroku a výbornú nápaditú hudbou, ktorá je v každej miestnosti iná a dokonca ani po dlhých hodinách hrania ěloveku nejde na nervy. Je to niečo medzi blues, dixieland a funky. V záverečných titulkoch v poňakovaní ma zaujalo, že Hoborg bol uvedený na prvom mieste, čo chápem ako poňakovanie sa Bohu.

Celá hra sa dá prejsť asi za dve a pol hodiny, ale to treba vedieť, čo robí. Priemerne inteligentnému hráčovi by to malo trvať približne 2-3 dni (po 14 hodín denne). Pre tých, ktorí by nevedeli, čo ďalej jedna pomôcka: Nápis Bobby nad strojom znamená Blue (modrá), Orange (oranžová), Blue, Blue, Yellow (žltá), to sú farby kryštálov, ktoré tvoria kód stroja. Pre našinca ešte niečo, treba vedieť aspoň trochu po anglicky.

Záverečné upozornenie: Pozor, aby ste pred počítačom nepresedeli príliš dlho. V tomto smere majú hry jednu veľkú nevýhodu: ělovek pri nich strávi naozaj veľkú časť, čo sa vám napríklad v kine nemôže stať – po predstavení musíte jednoducho ísť preč.

HUDBA & Multimédia

ATLANTA: Miesto na zemi

audioCD s multimediálnou časťou, 61min 50sec, LUX Communication & Aurus1997

Atlantu poznáme ako dejisko posledných OH, ktoré boli jednými z najhorších v povojnovej histórii a boli poznačené komercializáciou,

americkým showbiznisom a bombovými útokmi. Ale aj na Slovensku máme ATLANTU. Pochádza z Lamača v Bratislave a je takým malým slniečkom na nebi našej gospelovej hudby. Na svojich koncertoch rozdáva pohodu a dobrú náladu a vždy dokáže roztančovať a rozšantiť davy svojich fanúšikov. Práve oni dostávajú rok po vydaní ich druhého albumu Miesto na zemi na MG kazete prekvapenie v podobe čiastočne multimediálneho CD.

Je to skutočne na naše pomery „riadna“ hudobná porcia: 20 piesní a viac ako hodina dobrej muziky. Na kazete nájdeme rýchle a melodické veci (Miesto na zemi, Naš svet...), hravé anglické nápady (One day, Shout alleluja, Catching hilarity), lyrické pomalé skladby, ale aj zaujímavý experiment Because of us s časťou modlitby Otče náš v arabčine. No najprijemnejším prekvapením pre mňa bol nádherný worship na americký spôsob Father (jediný kúsok, ktorý nie je z dielne Atlanty, ale od Paula Burella), ktorý ukázal ešte netušené rezervy tejto formácie.

Ěo sa týka textov, Atlanta pomaly vyčerpala studnicu Rúfusových básní (hlavne Modlitbičky), ale napriek tomu sú na kazete ešte štyri. Sú trochu asišie, ale hudobné spracovanie najmä pri Pesničke a Jóbovej samomluve je veľmi

pekné. Najhornejšie textárske zastúpenie majú bratia Kachútovci. Ich texty sú jemné, lyrické, plné hľadania a objavovania sú jasne preniknuté Rúfusovskou poetikou. Možno by niekedy neškodila jednoduchšia štylizácia. Správnu cestou sa mi zdá Tulák. Zo 6 anglických textov sa mi najviac páčili dva od Márie Podhradskej (One day a Shout Alleluja), ktoré jednoduchým, veselým a takmer hravým spôsobom chvália Boha.

Hudobná stránka tohoto projektu je o poznanie inštrumentálne bohatšia, ako prvý album Dlhý príbeh. Ku gitare a programovaným podkladom Maroša Kachúta pribudol klavír Martina Tomeka a priečna flauta Ivica Encingerovej. Zvuk niektorých piesní obohacuje sláčikové kvarteto, hoboj, saxofón, fúkacia harmonika či akordeón. Ešte keby tak bicie boli živé. Možno ťažší projekt... Hlasovo sa skupina vyrovnala z odchodom speváčky Maji Vanovčanovej. Kým Dlhý príbeh mal vokálnu stránku bohatšiu ako inštrumentálnu, v Mieste na zemi sú u oboch vyvážené, hlavne viackrát pestrejšiemu hudobnému aranžmánu.

Iste je multimediálna časť príjemným prekvapením pre fanúšika ATLANTY, ale čakanie na toto CD bolo predsa len prídlhé. Najmä keď bolo vydavateľom avizované u pri vydaní MG kazety. Navyše

počet počítateľových fanúšikov, ktorý sú priaznivcami ATLANTY, nebude asi príliš veľký. Ďo je však pozitívne, je cena. Veľ 250 Sk za 60 minút muziky a multimediálnu časť k tomu je takmer zadarmo. Myslím si, že ATLANTA je skutočne špičkovým slovenským hudobným produktom. Dúfam, že sa podarí dostať túto mimoriadne kvalitnú vizitku tejto formácie aj na trhy za našimi hranicami.

Hovorí sa, že druhý album je pre každú skupinu kľúčový. Buď prežijú, alebo upadne do zabudnutia. ATLANTA si touto svojou kazetou našla svoje miesto na zemi. Ba dokonca tento album bol pravdepodobne najlepším slovenským gospelovým projektom roku 1996. A piesne Father či Miesto na zemi sľubujú, že ATLANTA určite ešte nepovedala posledné slovo.

Ďo však znamená, že cédéčko je multimediálne? Toto slovo určite poznajú ľudia od počítačov. A nie náhodou. S počítačmi totiž multimédia priamo súvisia. Multimediálny počítač je taký, ktorý okrem toho, že sa používa na písanie textov, tabuliek, či písanie, vyludzuje zvuky, zobrazuje animácie, prehráva monológy protagonistov. A multimediálne cédéčko je také, na ktorom po vložení do počítača a po spustení programu sa dajú prehrávať videoklipy, pozerať fotografie, po-

čuť zvuky, ako keby človek pozeral televízny program. Ba ešte viac, tento program sa dá i ovládať a reaguje na to, čo od neho človek chce. V praxi to vyzerá tak, že keď zasuniete cédéčko do počítača, spustíte program a zjaví sa vám hlavná ponuka, tzv. menu. Z nej si vyberiete, čo vás zaujme. Pri Atlante si napríklad môžete prehrať dva videoklipy, ktoré budete mať v telke, v Poltónu. Môžete si popozerať fotografie skupiny, či prečítať si

niečo o jednotlivých členoch kapely. V menu sú i prezentácie Lux Communicationa, Poltónu a ďalších firiem, sponzorov. Dokonca si môžete prehrať všetky piesne, ktoré sa nachádzajú na CD. Na to, že pre túto multimediálnu prezentáciu na cédéčko nezostalo veľa miesta (asi 70MB), si autori počínali slušne. Tým, že z prezentácie sa dá prehrať celé audio CD, táto multimediálna časť pôsobí bohato.

Keď som s prezeraním CD skončil, mal som príjemný pocit z toho, že práve kresťanská kapela sa chopila multimédií k sebazvýrazneniu sa. A môžete to potvrdiť, že autori sa dopracovali k pekným výsledkom. Na Slovensku vyšli doteraz tri plne multimediálne kompaktné disky: Peter Nagy, Peter Lipa a myslím že Lu-

cia Vondráčková. Altanta sa radí do tejto konkurencie sice nevýkym dielom, ale zato porovnateľným.

Peter Lipa a jeho cesty

Multimediálne vydavateľstvo KDK, Košice

Na posledných Bratislavský jazzových dňoch som podľahol pokušeniu. Kúpil som si Lipovo multimediálne CD. A čo utujem. O čo vlastne ide?

Firme KDK a P. Lipovi sa podarilo spojiť sily a vyprodukovať prezentáciu, ktorá určite poteší každého Lipovho priaznivca. Na tomto projekte pracovali ešte vyše roka. Podarilo sa im zhromaždiť materiál najmä z Lipovho zvuku i fotoarchívu, z archívu STV i archívu hudobných vydavateľstiev. Cédéčko podáva podrobný pohľad na LP, MG i CD tvorbu, spoločenské, sociálne i moderátorské pôsobenie Petra Lipu. Bohatý fotoarchív, zoradený podľa chronológie, či tém, komentovaný navyše samým Lipom, dáva obraz o živote protagonistu. Ďalšou silnou stránkou CD je zvukový archív. Došlo sa autorom podarilo vpratať asi sto kompletných skladieb, z toho asi desať videoklipov. Ak chcete, môžete si na niektoré z nich zaspievať karaoke. K niektorým sú i kompletné texty. Prostredie prezentácie je spravené prehľadne. Ikony na spodu obrazovky jasne prezentujú jednotlivé funkcie programu. Prezentácia je zamereaná najmä na zvukovú časť. Niektoré

videoklipy sú však krátené, čo je na škodu veci. Technicky sa dá vyriešiť tento problém zmenou formátu videa z AVI na MPEG. MPEG formát však nepodporujú všetky počítače (resp. videokarty), preto autori zvolili AVI formát, ktorý danej podmienke vyhovuje a bude fungovať na všetkých počítačoch (t.j. videokartách). Tento dôvod však neobstojí preto, lebo jestvujú programy, emulujúce (nahradzajúce) starší neúsporný AVI formát novým úspornejším formátom MPEG. Prakticky to znamená, že by sa pri MPEG videoklipech na CD vošlo viacero dlhších záznamov. Zarábajúca firma KDK používala zvukový MPEG formát. No nechajme špekulácie a pozrime sa na toto CD ešte z ďalšieho hľadiska.

Autorom sa podarilo šikovne skábiť súčasnú multimediálnu techniku s tak citovou a intelektuálnou silou akou jazz je. Toto CD si zaslúži našu pozornosť nielen pre poetnosť skladieb, ale i pre zachytenie profesionálneho i súkromného života P. Lipu. O tom, čo povedal, čo prežíva, čo o ňom napísali a povedali iní. Je jednoduché bohaté na všetko, čo ešte o Lipovi nevieme. A za cenu cca 900,- Sk sa toto CD vyplatí.

FILM

Zapomenuté svetlo

ĚR, 1996, réžia: V. Michálek, 105 min

Keď som pri udeľovaní cien Ěeského leva v televízii (ako môj viete, je to ocenenie, ktorým sa v ĚR ohodnocuje filmové umenie – niečo na spôsob slávneho Oscara) zaregistrovala aj nomináciu Ěeského filmu Zapomenuté svetlo a s ňou spojené ukádky z filmu, hneď som si povedala, že tento film musím rozhodne vidieť. Mala som preto dva dôvody: jednak zvedavosť na výkon známeho Ěeska herca Bolka Polívku, jednak i samotná téma tohto filmu a jej spracovanie.

Nuž teda? Je to príbeh katolíckeho kňaza, ktorý sa v neprajných časoch socializmu (príbeh sa odohráva na jeseň roku 1987) pokúša upraviť rozpadávajúci sa kostol v jednej zapadnutej Ěskej dedinke. Pochopíte, narábajú pri tom na silný odpor strážnickej mašinérie. No akoby to nestačilo, i vo vlastných radoch nachádza takých (vysokých cirkevných hodnostárov, spriahnutých so štátom), ktorí mu podrábajú nohy a bránia mu v splnení jeho morálnych a kňazských povinností.

Pri rozbore obsahu tohto filmového diela môžeme v podstate vychádzať z dvoch rovín.

Prvá rovina v sebe skrýva akýsi „vyšší“ filozofický obsah. Je to boj, ktorý vedie farár Ján Hollý za

„svoj posledný kostol“ (pretože predstavitelia strany zastávajú heslo – „Podľa zákonov prírody, všetko čo chátra a zaniká sa má nechať zaniknúť“), no nielen za slobodu a právo každého človeka slobodne môcť vyznávať svoje náboženstvo.

Druhá rovina je rýdzo ľudského charakteru. Vykresľuje Jánov vzťah k obyvateľom miestnej dedinky, majmá Jánovo priateľstvo so švédskym sochárom Klímom a s vydatou ženou – Mariankou, ktorá pomaly umiera na rakovinu. Ján sa ocitá v ňom psychickým položením. Je zúfalý z pocitu svojej bezmocnosti – bezmocnosti z morálneho boja s byrokraciou všemohúceho a cynického totalitného režimu i so smrťou, ktorá pomaly, no neúprosne vrhá svoj tieň na život jednej prostej ženy s láskavým a milujúcim srdcom.

Film je podfarbený príjemnou hudbou, máme v ňom vidieť pôvodné zábery, zachytávajúce krajinu v prírode i obrazy spoločenskej doby, ktoré na diváka zapôsobia výrazne symbolicky. Veľmi zaujímavé sa mi videli sny a príhody, ktoré sa farárovi Hollému prisnili, či prihodili a ktoré následne vyrozprával veriacim pri svojich kázňach (napr. sen, v ktorom Ján vstúpil do kostola a uvidel Boha modliť sa v lavici. Boh sa zrazu otočil, zbadal ho a nadšene vykrikol: „Hľa človek!“). Ján sa ho spýtal, prečo sa čuduje, veď ho sám stvoril. A Boh mu odpovedal, že tak dlho žiadneho človeka nevidel, že prestal veriť v jeho existenciu. No zbadajúc Jána môže teraz s istotou povedať, že človek existuje, preto ho stretol. Nemyslíte, že tento sen má aj nám veľa čo povedať?)

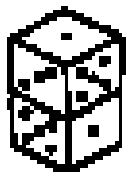
Mimochodom, čo sa týka hereckého podania hlavného protagonistu, musím skonštatovať, že Bolek si dal na svojej úlohe záležieť, veď napokon bol za ňu ocenený práve Ěským levom za najlepší hlavný mužský herecký výkon.

Jedna vec ma však na filme trochu sklamala. Po vzhliadnutí Zapomenutého svetla som si opäť položila otázku, kedy už konečne

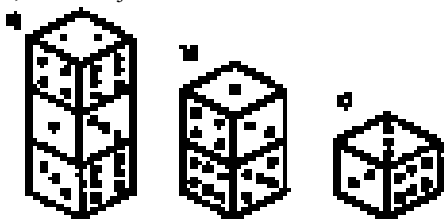
Kocky

Ahoj! Som tu opäť s novými, dúfam že ešte zaujmavejšími úlohami. Podľa názvu tejto série u asi tušíte, o čo pôjde. Chcem iba pripomenúť, že klasické hracie kocky nesú v sebe isté zákonitosti, ktoré pri pozornejšom prezretí ľahko zistia všetci čitatelia Nových Dimenzií. No tak do toho!

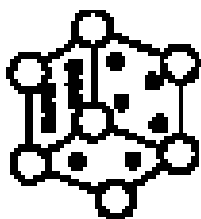
1. Na začiatok celkom jednoduchá úloha: na obrázku sú na seba položené dve hracie kocky. Aký je počet bodov na spodnej strane hornej a dolnej kocky?

2. Pokúste sa určiť, aký je súčet bodov na stranách kociek, ktoré nie je vidieť.

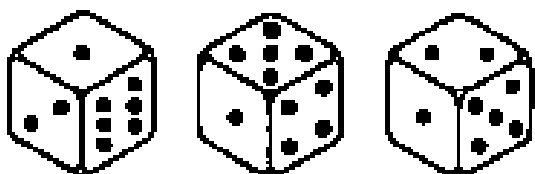

3. Ak upravíme hraciu kocku do tvaru ako je na obrázku, dostaneme zaujímavú úlohu. Vyploďte krúčky v rohoch kocky číslicami 1 – 7 tak, aby súčet čísel s bodmi na každej strane kocky bol rovný 17.

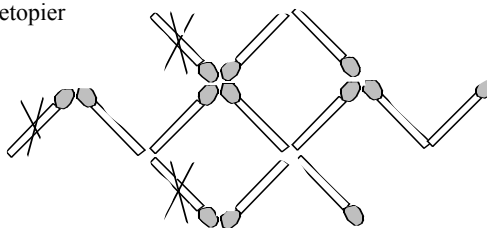
Doteraz sme sa hrali s klasickými kockami. V nasledujúcej úlohe sú však kocky trochu iné.

4. Koľko bodov majú kocky na svojich dolných stranách? Prezradím, že všetky tri kocky sú rovnaké, majú body rozmiestnené podľa toho istého vzoru.

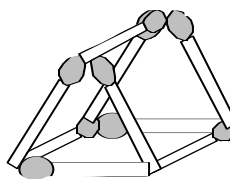

Pri tých, ktorí riešili úlohy minulého kola, sú tu riešenia.

1. Netopier

2. Štvorce

3. Trojuholníky

Princíp riešenia je ako v predchádzajúcej úlohe. Treba spraviť útvar, ktorý sa volá tetraéder.

Vtipy

Po ulici kráčajú oproti sebe dvaja páni. Každý má na vodítku psa. Jeden pítbula a druhý jazvečíka. Pán s pítbulom kričí: „Ustúpte, zmiznite! Keď sa mi pes odtrhne je s tým vašim beda.“

Pán s jazvečíkom sa nedá: „Vy ustúpte! Mój pes je veľmi nebezpečný.“

Samozrejme obaja psi sa odtrhnú. Nastane kucapaca, z ktorej postupne vyletuje chvost, laby a nakoniec hlava pítbula. O chvíľu je po všetkom a spokojný jazvečík krúti chvostom na pozostatkami pítbula. Šokovaný bývalý majiteľ pítbula sa pýta majiteľa jazvečíka: „Prosím Vás, koľko stál ten Váš pes?!“

„No viete, 10 000 korún krokodíl a 100 000 korún plastika.“ pokojne odpovedá majiteľ „jazvečíka“.

Móricko je veľmi nevychovaný a zlý chlapec. Preto sa rodičia rozhodnú dať ho do cirkevnej školy. Hneď prvý týždeň sa Móricko úplne zmenil. Slušne sa správal a dobre sa učil. Jeho mama to vätalo v hlave a tak sa ho spýtala, čo sa stalo. „Keď som prišiel do triedy, pozriem na stenu a tam chlap na kríži. Na chodbe znova chlap na kríži, v jedálni aj v telocvierni“

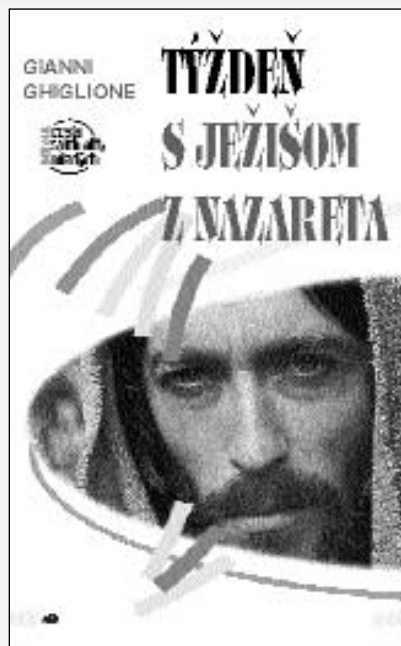

Aj by som tam išiel, ale nemám vhodnú masku.

Týždeň osobných duchovných cvičení pre zaneprázdneného človeka.

Útla knižka sa dostane do predaja v jarných mesiacoch.

V prípade záujmu vám ju pošleme na dobierku.

SPRAVTE SI SAMI

DUCHOVNÉ CVIČENIA

Vydavateľstvo

DON BOSCO

Miletičova 7, 821 08 Bratislava

tel.: 07/5431 144

Bon jour, France!

Napriek tomu, \square e od XII. Svetového stretnutia mláde \square e uplynul u \square takmer štv \square rok dojmy sú stále silné. Mo \square nos \square ou pobytu v rodinách sme mali šancu pozna \square ich \square ivotnú úroveň, návyky, \square ivot v Cirkvi a vôbec celkový poh \square ad na svet.

\square ivotná úroveň

Treba úprimne poveda \bullet , \bullet e prvé, èo èloveku udrie vo Francúzsku do oèi, je podstatne rozdielny \bullet ivotný štandard. Na francúzskom vidieku (rozumiem tým všetky sídla s menej ako dvesto tisíc obyvate \square mi) nemáte šancu narazi \bullet na inú formu bývania, ako je rodinný dom. V priemerne situovanej rodine sú obvykle dve autá. Vybavenie elektronikou všetkého druhu (kuchyòa, kúpe \square òa, audio-video) je nieèim úplne normálnym. A aj prvý predchodca internetu - minitel (èierna skrinka z malou obrazovkou, cez ktorú sa dá všetko: od obchodu na burze, a \bullet po nákup v miestnych potravinách) je v ka \bullet dej domácnosti. Chcete konkrétny prípad? Rodina, v ktorej som býval, \bullet ila iba z platu matky, ktorá bola sekretárkou. Otec bol invalidným dôchodcom. Napriek tomu mali svoj domèek (hoci len prízemný 4-izbový), auto (síce len 4-roènú ALFU), koòa aj ve \square kého nádherného psa. Platili vzdelanie obom synom: starší VŠ elektro, mladší stredná odborná - chovate \square stvo (preto aj ten kòd na dvore). Dcéra konèi základnú a o rok pribudne do rodinného rozpoètu aj jej polo \bullet ka na vzdelanie. Ka \bullet dý rok si mô \bullet u dovoli \bullet aj dovolenku pri mori (aj ke \square nie práve na Rivière). Samozrejme trochu lepšie si \bullet ijú lekári, právnicki a prakticky všetci vysokoškolsky vzdelaní \square udia. Väèšina Francúzov patrí do širokospektrálnej strednej vrstvy. Na vidieku \bullet a \bullet ko stretnete \bullet obráka èi tmavšieho pris \bullet ahovalca, no na druhej strane tie \bullet nie je \square ahké uvidie \bullet boháèa, ktorý by okázalo demonštroval svoju vyššiu \bullet ivotnú úroveň prepychovým „zámoèkom“ èi luxusným „fárom“.

Rodina

V krajine galského kohúta priemerná rodina poèita 5 osòb. Na rozdiel od Slovenska, kde prevláda model dvojdetnej rodiny, je francúzsky model o jedno die \bullet a bohatší (preto na rozdiel od Nemcov, Francúzom nehrozí vymieranie). De \bullet om sa pri výchove poskytuje pomerne ve \square ká vo \square anos \bullet a dôvera. Na vidieku je podlo \bullet ená aj tým, \bullet e bezprostredne nehrozí nebezpeèenstvo násilia a drog. Nie je zriedkavos \bullet ou, \bullet e deti idú, kam chcú a vrátia sa, kedy chcú bez nejakého muèivého a zdáhavého vysvet \square ovania doma. Ovocím za túto dôveru sú èasté návraty odrastených detí domov k rodiòm. Francúzska rodina sa rada a èasto stretáva. Dobrým zvykom sú trojgeneraènè nede \square ané a sviatoènè obedy, kde sa stretnú u rodièov deti aj starí rodièia. Parí \bullet je podstatne iný fenomén. Ove \square

vypuklejšie sa tu prejavuje kríza rodiny. Opustené deti, mláde \bullet nicke bandy, drogy, násilie, sex. Napriek tomu tu však ide o menšinový jav. Fenomén „Petr \bullet alka“ tu \bullet a \bullet ko nájdeme. Zaujímavý je svet pris \bullet ahovalcov. Ich ple \bullet je tmavšia, ale napriek tomu je francúzština ich rodným jazykom. Viacdetné rodiny sú u nich pravidlom. Nenájdeme tu niè, èo by sa podobalo na naše rómske getá na východnom Slovensku. Ani neprispòsobivý prístup k \bullet ivotu. Napriek tomu, \bullet e sú africký pris \bullet ahovalci a nakoniec aj gypsies (rómovia) iní svojou mentalitou a zvykmi ako „domorodci“, ich schopnos \bullet inkulturácie, teda prispòsobenia sa, je na podstatne vyššej úrovni, ako u nás.

Cirkev

O francúzskej cirkvi sa hovorí, \bullet e pre \bullet íva hlbokú krízu, ktorá sa prejavuje ve \square kým úbytkom povolání a veriach v kostoloch. Práve odtia \square to sú svetoznámy „rebeli“ èi u \bullet liberálneho – biskup Gailott, alebo tradicionalistického razenia – arcibiskup Lefebre. Takýto èiernobiely poh \square ad na cirkev v tejto èasti Európy však vôbec nie je na mieste. Ve \square práve vo Francúzsku pôsobí abbè Pierre, Guy Gilbert, èi komunita Taizé. Na stretnutí so Sv. Otcom v Parí \bullet i sa v auguste zúčastnilo takmer pol milióna mladých Francúzov. A viac ako 30 000 mladých dobrovo \square níkov po celom Francúzsku zabezpeèovalo chod takej monumentálnej akcie, akou bezosporu XII. Svetový deò mláde \bullet e, ktorý trval 11 dní, bol. Cirkvi s takýmto zázemím zrejme „vyhynutie“ nehrozí.

V zjednodušenej schéme, v ktorej budeme predpoklada \bullet horizontálny (vz \bullet ah medzi veriaciimi navzájom) a vertikálny (vz \bullet ah èlovek - Boh) rozmer viery, bodujú Francúzi najmä v tej prvej. Doká \bullet u medzi sebou vytvára \bullet spoloèenstvo. Pri ka \bullet dej farnosti, èi u \bullet na malej dedinke alebo vo ve \square kom meste, existuje pastoraènè stredisko èi centrum. Zvyèajne areál s nieko \square kými budovami a ve \square kými priestormi, ktoré vyu \bullet ívajú miestny veriaci, na to aby sa spolu stretali. Èi u \bullet pri príle \bullet itosti svadieb, krstín, pohrebov alebo osláv výroèí rôzneho druhu. \square udia sa po skonèení omše nerozchádzajú okam \bullet ite domov, ale srdeène sa pozdravujú (vo Francúzsku zvykne pán pozdravi \bullet dámu èi sleènu bozkom na obe líca, a tento istý rituál sa opakuje aj pri

rozlučke), dru• ne besedujú, samozrejme aj so svojim kôazom a ve¾ami často aj diakonom (trvalý diakonát je dos• rozšírený). Na Slovensku je to práve naopak. Skončí omša, ¾udia sa rozpachnu, kôaz zavrie kostol a ide si po svojich povinnostiach. Ako pastoračné centrum slú• ia fary (niektoré parádne vystavané), kde sa stretávajú mladí, spevácke zbory, hnutia, ale akési povedomie príslušnosti k svojej farnosti, kde sme všetci jedna rodina, chýba.

Druhou vecou je spoluzodpovednosť laikov. Oni financujú farnos•, jej aktivity aj celú prevádzku pastoračného centra. I preto má farská rada, zlo•ená na jednej strane z tých najaktívnejších a na druhej strane z tých najštedrejších, k¾účovú postavu vo farnosti (samozrejme spolu s farárom).

Ľo sa týka mladých, rodičia dávajú svoje deti krsti• a neskôr pripraví• na pristúpenie k sviatostiam, ale ľalej im ponechávajú slobodu. Ľi mienia chodi• do kostola a farského spoločenstva, zále• í od nich samých. Kei• e však doma nevidia vzor praktického nábo•enského •ivota (spoločná modlitba, modlitba pred jedlom a po jedle, pristupovanie k sviatosti pokánia), väčšinou na praktizovanie viery zanevrú. No stále sa hlásia ku katolíckej viere.

Slovák sa mô• e vo francúzskych chrámoch stretnú• s viacerými neobvyklými zvykmi. Pri oltári miništrujú aj dievčatá (vo všeobecnosti vo francúzsku neminištrujú staršie deti ako 12-13 rokov a teda ešte nehrozí „pokukovanie“ po miništrantke), sv. prijímanie rozdeávajú laici (nepotrebnú •iadne povolenie), prijímanie sa podáva na ruku a veriaci si ho sám vlo• í do úst (samozrejme na po•iadanie sa podáva aj priamo do úst), pok¾aknutie pri pozdvíhaní je nahradené stáťm.

Ľo sa týka vertikálnej dimenzie viery, majú Francúzi ve¾ké rezervy. Dá sa pozorova•, • e často im chýba osobný vz•ah k Bohu. Nevedia sa modli•, ru•enec je takmer vec neznáma a sv. omša vo všedný deň je ve¾akou zvláštnos•ou. Sv. spovei ve¾ami nepraktizujú, zato k eucharistii pristupujú takmer všetci.

Na vidieku, kde väčšinou dobre funguje farská komunita, sú kostoly v nede¾u celkom plné. Ale v Parí•i, kde vládne väčšie odcudzenie medzi ¾uimi, stačia na porávanie veriacich prsty oboch rúk.

Francúzi radi slávia, ale eucharistia nie je v•dy tým správnym dôvodom. Videli sme to aj počas našej návštevy, keď naša účas• na nede¾nej bohoslu•be v centre dekanátu bola sprevádzaná obrovským záujmom a nadšením všetkých veriacich. Dokázali pripravi• sv. omšu s výborným zborom, spevmi, obetnými darmi, mno•stvom krabic s vlajkami zúčastnených krajín a obrovskú zemegu¾u, ktoré sme priniesli v sprievode cez celý chrám pred oltár. Nechýbali čítania v slovenskom a litovskom jazyku, modlitba Otče náš vo všetkých 3 jazykoch (s francúzštinou). O prekvapenie sa postaral miestny pán kaplán, keď vtisol do rúk, tých mladých zo Slovenska a Litvy, ktorí čítali lekcie, cibória z hostiami, aby rozdeávali prijímanie. Z roztrasenými rukami, ale predsa len, to zvládli. Napriek tomu, • e sv. omša trvala takmer 2 hodiny, nikomu to nevadilo. No nebol to štan-

dard, ale niečo výnimočné. Francúzi často miesto sv. omše uprednostujú rôzne symbolické obrady, ktoré, neviem prečo, nazývajú liturgiou. Také niečo sme za•ili pri privítaní (obrad soli a ohňa) a pri rozlučke v diecéze (tentokrát liturgia slova a diskusné skupiny).

Akí ste Francúzi?

Musím sa prizna•, • e Francúzi ma svojim •ivotným štýlom a správaním skutočne ošarili. Najprv ma zaujalo ich pokojné a neuponáhľané •ivotné tempo. ¾udia na vidieku si vedia •ivot „vychutna•“. Prejavuje sa to pri stolovaní (nede¾ný obed trvá 2–3 hodiny), pri sv. omši a následnom stretnutí sa so známymi a priateľmi, pri pokojnom riešení problémových situácií, ako sú napr. dopravné zápchy (klaksón sa pou•íva minimálne), či davové akcie (napriek obrovskému davu na Longchampe som neza•il kvalitnú slovenskú „tlaenicu“). V parí•skom metre aspoň 1–2 z 10 cestujúcich čítajú počas jazdy knihu (nie noviny, či časopisy).

Nie nemô• e Francúza odradi• od toho, aby pri stretnutí nepozdravil známeho, či priate¾a („bozkávaci obrad“ samozrejme nesmie chýba•), neprehodil zopár slov a z úsmevom sa nerozlúčil. O Francúzoch sa dá všeobecne poveda•, • e sú ve¾ami srdeční, otvorení a galantní ¾udia. Nedajú na sebe zna•, • e otázka, či téma, ktorú ste nastolili im nie je príjemná (v našich hostiteľských rodinách sme boli často a• nad mieru zvedaví). Napriek obrovskému chaosu, ktorý produkoval milión mladých pútnikov (zápchy v metre, davy a „sprievody“ na uliciach, plné obchody, kaviarne a hotelové rady pri turistických atrakciách a múzeách), som neza•il ani jeden prípad, • e by sa „domorodci“ nad tým rozèu¾ovali, mladým nadávali, či upierali na nich nevrá•ivé poh¾ady. Tolerancia a pochopenie, ba u mnohých hrdos• a nadšenie, • e ich metropola sa teší takému záujmu, sprevádzali mladých pútnikov všade. Ochoťta pomôc• sa priam zračila na tvári ka•deho, koho sme po•iadali o radu, či pomoc. Zvláštnu pochvalu si v tomto smere zaslú•ili najmä mladí Francúzi v zelených tričkách s nápisom „Volontaire“ (dobrovo¾ní organizátori) a parí•sky policajti. Ej, veru • e by som si také niečo u nás na Slovensku •a•ko vedel predstavi•. A aklimatizácia na domáce pomery, keď si ľlovek „musel“ opä• zvyka• na také „maličkosti“ ako napríklad: chodcovi na prechode takmer •iadne auto nedá prednosť, • e v tlaeniach v prostriedkoch MHD sa ¾udia k sebe správajú ako divé zvery, • e politika rozde¾uje ¾udí na nepriateľské tábory, • e na Šaštínskej púti sa starí (!!) ¾udia doká•u správa• tak nedisciplinovane, • e sa navzájom ohrozujú v tlaeniach, ktoré tam vyvolali, na zdraví a •ivote, • e ¾uimom na uliciach chýba na tvári úsmev, • e sa tu •ije v neustálom naháðaní sa za nepodstatnými vecami a na seba navzájom ¾udia nemajú čas.... Niektorí mi argumentujú, • e keď sa budeme ma•tak dobre ako Francúzi, budeme sa môc• aj tak dobre správa•. • ia¾, je to práve naopak. Pokia¾ sa nám (myslím najmä nás kres•anov) nepodarí pozdvihnú• kultúru národa, „svetlých zajtrajškov“ sa zrejme

Political Correctness

V poslednom èase sme svedkami ako sa v súèasnej spoločnosti zaèínajú vytrácať kresťanské hodnoty, ktoré sú základom celej euro-atlantickej civilizácie. Kresťanstvo nahradil humanizmus, charitu sociálna pomoc a z èloveka sa stal obèan. Kam sa a dostalo toto „nové náboženstvo“ ilustruje tento príspevok od našej dopisovateľky z USA.

Political Correctness èi e „politicky správny“ je výraz, ktorý sa v il do ka dodenného života Američanov. Na prvý pohľad by malo ís o termín používaný v politike, ale nie je tomu tak. Èo znamená toto slovné spojenie? Struène povedané, správa sa tak a používa také slová, aby si sa nikoho nedotkol a neurazil, ale ak chceme naozaj pochopiť plný význam výrazu „political correctness“, budeme musieť trpezlivo prejsť celú históriu jeho vzniku.

Amerika - zem zasľúbená

Zamýšľali ste sa niekedy nad kultúrnymi rozdielmi medzi jednotlivými národmi, rasami, štátmi? Èo považujú niektoré národy za krásne, hodnotné? Aké postavenie má rodina a jej jednotliví členovia v rôznych kultúrach? Museli by sme precestovať riadny kus sveta, aby sme spoznali tie základné rozdiely.

Spojené štáty Americké sú unikátnym príkladom multikulturálnej spoločnosti. „Nový kontinent“ sa stal novým domovom pre desaťtisíce vysťahovalcov z rôznych krajín Európy, Afriky a Ázie. Postupný príchod prisťahovalcov prinášal problémy, ktoré sa prejavovali najmä v ich vzájomnom súžití. Prisťahovalci si vytvárali komunity a takto sa snažili zachovať svoju národnú identitu. Najznámejšie takto uzavreté komunity v USA sú prevažne katolícke národy (Íri, Taliani, Poliaci) a židia, ktorí rovnako ako katolíci boli protestantskou väčšinou amerického obyvateľstva vyëeòovaní. Perlièkou sú neoficiálne tvrdenia, že podľa počtu žijúcich Poliakov druhým najväčším mestom po Varšave je Chicago.

Ústava = sv. písmo (pre američanov)

Garanciu práv obyvateľov Spojených Štátov bola a stále je ich ústava. No jednako je história (ale aj súčasnosť) USA poznačená bojom o práva èernochoch a s tým spojených množstvom konfliktov a vášnepochov. Ale nie o tom som chcela písať ...

Farba pleti nebola jediným diskriminačným faktorom. Do histórie rovnako vstúpil boj za zrovnoprávnenie žien, postihnutých a v poslednom období i boj

proti diskriminácii homosexuálov.

Od rovnosti po diskrimináciu väčšiny

Riešením diskriminačných tendencií sa stalo presadzovanie „rovnakých možností pre všetkých“. V 60-tych rokoch sa začalo obdobie „affirmative action“, doslovný preklad by znel: „pozitívna akcia“, èo však plne nevysituje anglický originál. „Pozitívna akcia“ je akousi nápravou minulých škôd a vedie k tomu, aby zamestnanci pri prijímaní do zamestnania neboli diskriminovaní; poskytuje menšinám (èernochoch, Hispáncom, Indiánom, telesne postihnutým) a ženám nové možnosti vo vzdelávaní a zamestnaní.

Ak je uchádzač odmietnutý kvôli farbe pleti, pohlaviu, pôvodu alebo náboženstvu, ktoré vyznáva, môže sa odvolať na súd. Prípady žaloby zamestnávateľa, ktorý takto diskriminoval uchádzača, nie sú zriedkavé, ba práve naopak.

V niektorých prípadoch viedla „pozitívna akcia“ dokonca aj k stanoveniu určitých „kvôt“, ktoré èernochoch a žien musí firma zamestnávať, ak chce získať zákazku z federálnych peòazí. Napríklad pri výstavbe budovy štátneho úradu. Èi e ide o diskrimináciu belochov a mužov. Podobnosť s kvótami na počet uèovkárov a príslušníkov národnostných menšín (najmä maďarov) pri prijímaní na vysoké školy v socialistickej Èeskoslovensku asi nie je náhodná.

Kei „haraši“ američanom...

Diskriminácia pri prijímaní do zamestnania nie je jediným prípadom, ktorý sa objavuje na súdoch. Americká spoločnosť je veľmi citlivá na „Sexual Harrassment“, voľný slovenský preklad „harašenie“, èi e obťažovanie. Ponímanie obťažovania je rozdielne ako u nás. Èo by sme na Slovensku považovali za normálne špasovanie a u hovnanie si z kolegôv, to u američanov považujú za trestuhodné. Obvinenie z „harašenia“ je bežným konfliktom na pracovisku a zvyčajne sa rieši súdom.

Na vykreslenie situácie v spoločnosti by mohli pomôcť tieto fakty. Spoločnosť si začala väčšmi uvedomovať „kultúrnu citlivosť“ tém týkajúcich sa žien, minoritných skupín. Všeobecne používaný slovník sa postupne menil, vypúšťal slová, ktoré nejakým spôsobom urážali menšiny a zavádzal jemnejšie pomenovania. Napríklad prijateľné je používanie pomenovania „èierny“, „èernochoch“ alebo „Africký Američan“, naopak neakceptovateľné je používanie slova „farebný“. Ľalej pomenovanie „Aziatek“ je vhodnejšie ako „Orientálec“ a úplne neakceptovateľným, ba priam nadávkou je „rásokosník“.

Ale vráťme sa k téme žien. Tridsať a štyridsať ročne ženy pracujúce v kancelárii by ste nemali nazvať „dievèatá“, ako to v americkom úrade bývalo zvykom.

Ako vykynú muža (aspoň zo slovníka)

Ženy sa všemožne bránia stavaniu na „vedľajšiu

ko¾aj“. Slová, ktoré vyjadrujú dominantnú pozíciu mu• a sa snažia obmieoá. Napríklad: slovo • ena „womman“ pozostáva zo slova mu• „man“ a preto • eny preferujú pou• ívanie umelovytvorených slov „wommon, wommin, wommyn“, v ktorých zmenou jednej samohlásky u• nie je slovo „man“ -mu• . Podobne je to i so slovom ¾audstvo „mankind“, • eny pou• ívajú „humankind“ (to je strašné, americké feministky prehľadli, • e aj v tomto slove je ten neprijemný „man“). Slovo „housewife“ – • ena vdomácnosti ich urá• a a preto ho zmenili na „homemaker“ – èo predstavuje „niekto, kto vytvára do mov“. Iste sa vám zdajú tieto „slovné hračky“ prehnane. Preto právom sa začali tieto tendencie nazýva• *feminacizmus*, èi• e *militantný feminizmus*. Tieto tendencie cítia• aj v nábo• enskej sfére. Ve• práve zUSA pochádzajú radikálne návrhy zmeni• v kres• anských prameòoch (najmä vo sv. písme) oznaèenie prvej bo• skej osoby - Boha Otca na iné, ktoré by vyjadrovalo „bezpohlavnos• “ Boha. Otec je príliš mu• ský. A vraj toto pomenovanie je iba historickým a kultúrnym balastom minulých èias.

Za galantnos¾ do basy

Európska zdvorilos• sa vám v Spojených štátoch nemusí vyplati• . Jednoduché otvorenie dverí prichádzajúcej • ene nemusí by• v „emancipovanej“ americkej spoločnosti vítané a • iadané. Americká • ena je rovnoprávna s mu• om, a preto „nie je odkázaná“ na takéto prejavy pozornosti. Rovnako neodporúeam dáva• komplimenty na urèitú èas• tela. Kompliment ako „milá tvárièka“, „akurátny zadoèek“, „pekné nohy“, atí. by mohol osta• nepochopený. Mu• ovi mô• eme pochváli• kravatu, èo iného by sa u• dalo, ve• obleky sú v podstate tie isté a jedine na kravate sa mô• e odzrkadli• mu• ov vkus.

Podstatou tohoto správania nie je nezdvorilos• Američanov. Práve naopak ich zdvorilos• je odlišná od

európskej a vy• aduje pozorovate¾a, ktorý rozozná drobné rozdiely.

V súasnej americkej spoločnosti je samozrejme oboznámi• sa správami iných. „Better Safe than Sorry!“ - vo¾ný preklad by znel „Radšej mlè akoby si sa mal ospravedlòova¾.“ Je dobré pamäta• si toto príslovie.

Vtipkovanie na americký spôsob alebo suchári z USA

Ak by ste si chceli v spoločnosti za• artova• , mô• ete, ale iba o sebe. To je najbezpečnejšie a máte akú takú istotu, • e sa to nikoho nedotkne. Nikdy si nemô• ete by• istý, èi sa urèitým vtipom niekoho nedotknete, preto• e nepoznáte jeho rodinný pôvod, profesiou a pod. Akceptovate¾ané je hovorenie vtipov o

mu• och, belochoch, okolo štyridsiaty a protestantoch, preto• e oni tvoria najväčšiu skupinu americkej spoločnosti. Viete si predstavi• , • e mi, Slováci, by sme si mali odpusti• všetky tie vtipy o blondínkach (nevieš, èi tá bruneta náhodou nie je prefarbená blondína alebo ten mu• nemiluje práve • enu – blondínu). Alebo vtipy o Záhorákoch. Tak a práve som sa dopustila politickej nekorektnosti, spomenula som vtipy o konkrétnej skupine ¾audi – Záhorákoch. Ty, ktorý si zo Záhoria, urèite sa nejdeš popuei• , ke• poèuješ nový vtip o Záhorákoch. Ale viete si predstavi• Slovensko bez vtipov o tejto svojráznej „etnickej“ skupine?!

Èo my na to?

Naša civilizácia má za sebou tisícroèia vývoja. Stojí predovšetkým na antickej a kres• anskej tradícii. Naše spoločenské normy správania majú korene v demokracii antického Grècka, na krá¾ovských dvoroch najmocnejších stredovekých krá¾ovstiev, v umení najlepších gotických, barokových a renesanèných umelcov. Centrálnym duchovným pilierom a zdrojom je kres• anstvo. Tradície humoru siahajú k antickým epigramom, Ezopovi, Moliérovi, èi LaFontanovi. Toto všetko existovalo u• vtedy, ke• sa na savanách Ameriky preháðali iba indiáni (mimo chodom, pekne sa poèúva o právach èernochoz, aziatov, • ien, èi homosexuálov, iba o pôvodných obyvate¾och v „kolíske demokracie“ niè nie je poèu• . Škoda, • e political correctness sa k nim nesprávili pris• ahovalci.). Máme vari toto všetko hodi• za hlavu a zača• sa správa• pod¾a „svetlých vzorov“ spoza Atlantiku?! Myslím, • e staèi málo. Treba sa zača• správa• normálne. A ke• e vieme ve¾ami dobre, • e jediný normálny èlovek chodil po našej zemi pred 2000 rokmi a volal sa Je• iš z Nazaretu, treba zača• • i• tak ako on. A potom, ke• naši blí• ny pocítia, • e ich máme radi, doká• u od nás prija• aj nejaký • art èi vtip a to najmä vtedy ke• ich budeme vedie• prijma• na svoju adresu aj my. U nás je dos• miesta pre